...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

...БУРЯАД ҮНЭН

...-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 212 (13528)
1971 оной сентябриин 8, среда

Сэн 2 мүнгэн

...ГУУ ОКТЯБРИИН 54-дэхи ОЙН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

...ОЛЗОРҺООНЬ 5 ХОНОГООР УРИДШАЛАН

...ын модо урадхуулгын участогай 3-дахи ...ин хүдэлмэришэд модо урадхуулха энэ ...абарие болзорһоонь урид дүүргэжэ, но...айндэрые угтаха гэжэ шиидээ. Тиигэжэ 5 үдэрэй туршада 101 мянган кубометр ...километрэй зайда урадхуулһан байна. ...графигай ёһоор энэ модые 10 үдэрэй ...а урадхуулха байгаа.

...цин мастер Иван Федорович Сафронов модо урадхуулгын ажалые зүбөөр эмхидхээ. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг коллектив дистанциин бүхы зайе сэбэрээр байлгаһан, модо урадхуулгые үдэр һүнигүй эмхидхэһэн юм. Голоор урдажа ерэһэн модые залан ябуулжа байгаа. Уһанай үерэй үедэ эрье шадар хаягдаһан модые түргэнөөр суглуулжа, уһанда табяа.

Пинедүүдые даадаг бригадирнууд Григорий Семенович Янзытов, Илья Николаевич Смолин ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, даабаряа үдэр бүхэндэ 150—200 процент дүүргэдэг болоо.

Хүдэлмэришэдые шэрэдэг автомашинын жолоошон Иван Варламович Спиридонов дистанциин коллективтэ ехэ туһаламжа хүргэнэ. Хүдэлмэришэдые саг соонь ажалдань асарха, ажалһаань абаашаха зуураа, модо урадхуулгада хэрэгтэй ашаа, зэр зэмсэг шэрэлсэнэ. Машинаяа һайнаар харууһалжа, һаадгүйгөөр хүдэлгэнэ.

Д. АЮШЕЕВ.

...ЗОРИҺОНДОО ХҮРЭХЭБДИ

...ай мяха-консервын ком... хүдэлмэришэд ажалай ... жэшээ абан, ...гээр ажаллана. Эдэ... табан жэлэй түрүүшын ... түсэбые болзорһоонь ... дүүргэхын түлөө мүры... оролсоод, амжалтаяа ... бадхаха гэһэн хүсэл ... урдаа табинхай.

...надаймнай коллектив ... оной түрүүшын хахад ... хэзээнэйхиһээ эршэм... ажаллажа гараа. Тиигэ... РСФСР-эй мяха-һүнэй про... стиин предприятинуу... даа эрхимлэжэ, гур... һүүри эзэлжэ, минис... профсоюзайнгаа ЦК... шанда хүртэнхэй. ...табан жэлэй эхинһээ ма... комбинадай коллектив муу ... хүдэлжэ байна гээд тэм... Шэнэ табан жэлэй ...н жэлэй даабари бол... урид дүүргэхэ та... Москва, Ленинград хото... ажалшадай үүсхэлые ...ар дэмжэнхэйбди. Тии... хүдэлмэришэн бүхэн ха... даабари үлүүлэн ... гэжэ эрмэлзэнэ ха... манай колбасна заводой ... социалис мүрысөөн... натсоогоо эрхимлэжэ ... һайн шанартай эдеэ ...ээр үйлэдбэрилхын ту... оролдолго гаргагдана.

... техникээ бүтээсэ ...ээр ашаглажа шадаа ... ехэ продукци үйлэд... дэхэ гэжэ мэдээжэ. ...дээрэһээ оньһон түхеэ... дтэ һайн харууһа хэ... хэрэгтэйл болгодоно. ... соонь детальнуу... ноһодохо, сэбэрлэхэ хэ... Жэшээлхэдэ, нэгэ ста... тэрэ хүдэлһэн табан хүн ... соогоо 5 тонно колбаса ... баритай. Час соо дунда ... 600 килограмм продукци үйлэдбэрилэн гаргаха болонобди. Хэрбээ хүдэлмэриин үедэ станогой эбдэржэ нэгэ час соо миин байгаа һаа, 600 килограмм продукци гүрэндөө үгэнгүй һалаха байнабди.

Теэд нэгэ халаан соо ганса бригада бэшэ, харин аяар долоон бригада хүдэлнэ. Эдэнэй бултадаа нэгэ час соо миин байгаа һаань, заводнай хэды ехэ гарзада орохо гээшэб? Энээниие манай участогай хүдэлмэришэд һайн ойлгодог гээд һанагшаб.

Юуб гэхэдэ, участогтамнай даабаряа дүүргэдэггүй хүн үгы шахуу. Эдэнэр хүдэлмэриингөө сагые хүсэд хэрэглэжэ, техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шадана.

Минии даадаг бригадада табан хүн хүдэлнэ. Бидэнэр ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулнабди. Ямар бэлэдхэлтэйгээр ажалаа эхилнэш, тиимээр лэ ажалаа дүүргэхэ байнаш. Хэрбээ эртээнһээ хэрэгтэй юумэеэ бэлэдхээгүй һаа, хүдэлмэриин үедэ ниишэ тиишээ миил гүйгөөд, үнэтэй сагаа миин лэ һалгахаш. Целофан мэшээгхэнүүдые, колбаса уяха уяlаануудые, бэшэшье олон юумэ халаан соогоо хүрэхөөр бэлэдхээд ажалаа эхилбэл, амжалта туйлагдаһан лэ байха бшуу. Мүн станогоо ашагтайгаар хэрэглэнэбди. Тиимэһээл халаан бүриингөө даабари 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ шаданабди.

Бригададамнай оролдосотой бэрхэ басагад хүдэлнэ. Надежда Порубенко намтай суг арбан гурбан жэл соо хүдэлжэ байна. Баян дүй дүршэлтэй болоһон. Эрдэм болбосоролоо дээшэлүүлэн, үдэшэндөө һуралсажа, Улаан-Үдын һү-мяханай техникум дүүргэһэн юм. Тэрэ колбаса хэхэ технологи һайн мэдэхэ болоһон. Тиимэһээ ажалаа эмхидхэхэ хэрэгтэ намда яһала туһалдаг.

Бригадымнай үнинэй хүдэлмэришэн Людмила Толгашевич мүн лэ үдэшэндөө һү-мяханай техникумдэ һуралсана. Ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, ямаршье хүдэлмэри тэгшэ һайнаар бүтээжэ шададаг.

Колбаса хэхэ хүдэлмэри харюусалгатай юм. Продукцияа һайн шанартайгаар үйлэдбэрилхэ хэрэгтэй. Манай бригадын хүдэлмэришэд иимэ эрилтэ дүүргэжэ, продукцияа һайн шанартайгаар хиналтын таһагта тушаадаг болоо.

Бидэнэр үнгэрһэн табан жэл соо гэмгүй хүдэлжэ гараабди. Шэнэ табан жэл соо бүришье габшагайгаар хүдэлхэ болонобди. Юуб гэхэдэ, партиин XXIV съезд эдеэ хоол улам ехээр гаргаха зорилго табиһан байна.

Комбинадаймнай консервэ хэдэг заводой А. Домостойн даадаг мяха шулагшадай бригадынхид ажалай найман час соо хэхэ даабарие долоон часай туршада хэхэ гэһэн уялга абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Бидэнэр ажалай түрүүшүүлэй үүсхэлые халуунаар дэмжэнхэйбди. Манай бригадынхид халаан бүриингөө даабариһаа гадуур 900—1000 килограмм колбаса хэжэ, амжалта туйлана. Бидэнэр табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн уялга абаа һэмди. Тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ байнхайбди.

Мүнөө Октябрьска революциин 54-дэхи ойе ажалай амжалтатайгаар угтаха гэһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, Ноябриин 7-до жэлэйнгээ даабари дүүргэхээр шиидэнхэйбди. Энэ зорилгоёо бэелүүлхэл байхабди.

А. АВДЕЕВА,
Улаан-Үдын мяха-консервнэ комбинадай хүдэлмэришэн.

ТҮЛЭГ ДУНДАА

Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны» колхозой таряашад Зэдын аймагай Ленинэй орденто Борьёогой совхозой механизаторнуудай үүсхэлые дэмжэжэ, таряа хуряалгаяа 15 үдэр соо дүүргэхэбди гэһэн уялга абаад, оролдосотой һайнаар ажаллажа байна. Комбайнернууд Владимир Жамсуев, Батор Хархаев, Федот Серебренников, Гарма Гомбоев болон бусад үдэр бүриингөө даабарие 150—170 процент дүүргэнэ. Мүнөө 300 гаран гектар талмайн орооһон хадагдаад байна. Бүхыдөө 5 мянган центнер орооһо гүрэндэ тушааха гэһэн түсэбөө дүүргэхын түлөө колхозой механизаторнууд хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллажа байнхай.

И. НАМСАРАЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

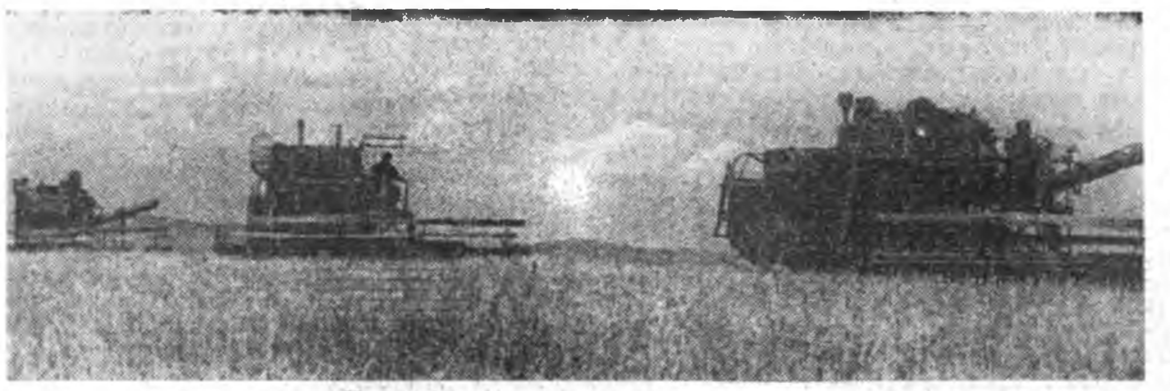

Фоторепортаж

ТҮРҮҮШЫН БААЛНУУД ЗУРЫБА

Наратай сэлмэг үдэрнүүд тогтожо, таряа хуряалгада эгээл таатай зохид болобо. Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой таряашад, механизаторнууд эдэ үдэрнүүдтэ таряа хуряалгаяа нэгэ жэгдээр, улам эршэмтэйгээр ябуулхаар оролдожо байнхай.

Тус колхозой зүүн талын тарялан дээрэ мүнөө 5-6 комбайн эдеэшэһэн шэниисээ сабшажа, баалнууд болгон унагаана. Эндэ үнинэй комбайнернууд Базар Бальчинович Лудупов, Георгий Ванданович Балданов, Виктор Михайлович Хурчин гэгшэд халаанайнгаа даабарие үлүүлэн дүүргэжэ, онсо шалгарна. Мүнөө эндэ 1127 гектар шэниисэ унагаагданхай.

Иигээд лэ һаяын үдэрнүүдтэ шэниисынгээ баалнуудай хатахалаар, таряа суглуулан сохилгоёо жэгдэ эхилхэнь гээшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Колхозой агроном А. Б. Тармаев, комбайнернууд М. С. Даксалов, Б. Б. Галсанов гэгшэд шэниисын шэнэ ургаса шэнжэлжэ байна. 2. Комбайнернууд Б. Б. Лудупов, Г. В. Балданов, В. М. Хурчин гэгшэд. 3. Комбайнууд поли дээрэ.

К. ГАБАЕВАЙ фото.

ГЭР БАЙРАНУУД ОЛОШОРОО

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ социалис мүрысөөндэ оролсоһон гэр барилгын комбинадай коллектив жэлэй эхинһээ хойшо тогтууритай һайнаар ажаллажа байна.

Комбинадай коллектив барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ найма һарын түсэбые 107,3 процент дүүргээ, Жэлэй эхинһээ хойшо 13 мянга 253 дүрбэлжэн метр байрын талмайтай шэнэ гэрнүүдые бараа.

Олонхи цехүүдэй коллективүүд, барилга-хабсаралга, гэрэй досоо талын ажал хэдэг бригаданууд найма һарын түсэбые амжалтатайгаар дүүргэбэ. Гэр баригшад Агууехэ Октябриин 54 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, урдань абаһан социалис уялгануудаа хараалһан болзорһоонь хэдэн хоногоор уридшалан дүүргэхэ гэжэ шиидээ.

Манай корр.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ГҮРЭНДЭ ОРООҺО ТАРЯА ТУШААЖА БАЙҺАН ТУХАЙ

1971 оной сентябриин 6-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Дүүргэгдэһэниинь — түсэбһөө гадуур тушааха даабаритайгаар
Бэшүүрэй	11
Загарайн	48
Хяагтын	9
Мухар-Шэбэрэй	2
Прибайкалиин	52
Сэлэнгын	26
Улаан-Үдын	32
Республика бүхыдөө	9

БААТАРШАЯГА ҮҮСХЭДЭГ ХҮДЭЛӨӨН

ДОНЕЦК. (ТАСС-ай корр.). «Социалис мүрысөөнэй эмхидхэлые саашадань һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол мүнөө Донецкэ шахтанууд, заводууд, барилгануудтахи политинформаторнуудай, агитаторнуудай хөөрэлдөөнүүдэйнь гол асуудал болонхой. Манай орон дотор шэнэ хүдэлөөнэй эхи табигшадай нэгэн, Социалис Ажалай Герой, «Торезантрацит» комбинадай 2-43-дахи шахтын ахамад инженерэй туһалагша Алексей Григорьевич Стаханов — тус тогтоолые ехэтэ һайшаан дэмжэгшэдэй нэгэн болоно.

— Мүрысөөн гээшэмнай олониитын дунда ажалай эршэ зориг бадаруулдаг, эдэбхи үүсхэл гаргадаг, үйлэдбэриин олон миллион түрүүшүүл ба үүсхэлшэдые дэбжүүлдэг гээд партиин ЦК-гай тогтоол дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ, — гэжэ Алексей Григорьевич ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэбэ.

— КПСС-эй ЦК-гай тогтоол социалис мүрысөөнэй барагдашагүй ехэ арга боломжотой байһые тон зүб заана, промышленность ба хүдөө ажахыда шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй олониитын хүдэлөөе саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргэхэ байха. Олон миллион ажалшад үйлэдбэриин шэнэ түрүүшүүлэй зэргэдэ жаг сахань лабтай, — гэжэ ажалай ветеран түгэсхэл дотороо тэмдэглээ.

●

МҮРЫСӨӨ ШЭНЭ ХҮСЭТЭЙГӨӨР ДЭЛГЭРҮҮЛХЭ

Пропагандистнууд болон агитаторнууд сентябриин 6-да Лихачёвой нэрэмжэтэ автозаводой цехүүд ба участогуудта ерэжэ, социалис мүрысөөнэй эмхидхэлые саашадань һайжаруулха зорилготой КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой удха шанар тухай, мүрысөөнэй һүүлэй үеын шэнэ формонууд тухай предприятиин хүдэлмэришэд болон алба хаагшадта хөөрэбэ.

Автозаводой коллектив үйлэдбэриингөө графигые 10 хоногоор уридлан, энэ жэлдэ абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Жэшээлхэдэ, жэлэй эхинһээ хойшо даабариһаа гадуур ашаанай 1200 гаран автомобиль, гэрэй 2000 шахуу холодильник ба автомашинануудай, хүдөө ажахын бусад техникын 1,... миллион түхэригэй сэнтэй запчастьнуудые бүтээн гаргаа. Хүдөө нютагуудта автомобильнуудые үгэхэ хахад жэлэйнгээ даабарие болзорһоонь һараар урид дүүргэһэн байна. Нэмэлтэ бүхы продукциинь гол түлэбтөө ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй үндэһөөр бэлэн болгогдожо. **(ТАСС).**

„Социалис мүрысөө улам саашадань хүгжөөхэ, тэрэниие бүри һайнаар эмхидхэдэг болохо гээшэ КПСС-эй XXIV ...н табиһан ороной экономическа, социально-политическэ хүгжэлтын хараа түсэб амжалтатайгаар бэелүүлхэ ...ын шухала эрхэ нүхэсэл мүн.

(„Социалис мүрысөө саашадаа улам һайнаар эмхидхэхэ тухай“ КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоолһоо)

Манай хөөрэлдөөн

КОММУНИСТНУУД, АЖАЛШАД ҺАЙШААНА

«Социалис мүрысөө саашадаа улам һайнаар эмхидхэхэ ...» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол тушаа өөһэдынгөө һанамжуудые хэлэхыень гуйжа, манай корреспондент КПСС-эй ...комуудай секретарьнарта хандаба.

Тэдэнэй харюу доро толилогдоно.

...РАДНАЕВ, партиин Сэлэнгын ...комой нэгэдэхи секретарь: ...ЦК-гай энэ тогтоол соо социалис мүрысөө улам саашадань ... тэрэниие бүри һайнаар ... болохо гээшэ КПСС-эй ...ын табиһан ороной экономическа, социально-политическэ хараа түсэб амжалтатай... ...ын шухалын шухала ... мүн гэжэ тон зүб хэ...

...аймагай партийна органи... КПСС-эй XXIV съездын ...нүүдые бэелүүлэн, ажал... дунда социалис мүрысөө ... тэрэнэй түхэл мая... ...жуулан һайжаруул... зарим тэды хэмжээнүү... байгаа юм. Хэдэхэн ...тэ мүрысөөнэй дүн сог... ...гтал түсэбэй дүүргэл... ...ааабадаг байбал, мүнөө ... талаар асуудалнуудта газар тарялангай, гол болон эрьесын фонднуудай ашаглалгада, продукциин үнэ сэн хямдаруулгада, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ, хүдэлмэришэдэй ажалай журам гэхэ мэтэнүүд хараада абтадаг болонхой.

Социалис мүрысөөн уялга абалгаһаа эхилдэг гээшэ. «Социалис уялга тодорхойлхо гурим улам һайжаруулха. Үйлэдбэри хүгжөөлгөөр түсэбтэ болзор соо предприяти ба һалбаринуудай үмэнэ табиглаһан зорилгонуудые үндэһэн болгон, коллективүүдэй социалис уялганууд абтаха ёһотой» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо заагдана.

Энэ талаар зарим партийна организацинууд алдуу гаргадаг байгаа. Өөрын у...га абахадань хүдэлмэришэдтэй, колхознигуудтай ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хөөрэлдэдэггүй, бии байһан арга боломжонуудыень тайлбарилан харуулдаггүй муутай. Энээн дээрэһээ боложо, жэшээлхэдэ, нэгэ фермын һаалишад бултадаа аб адлихан уялгануудые абадаг ушар олон үзэгдэдэг.

Эдэ дутагдалнуудые дары усадхаха болонобди.

Социалис мүрысөөнэй гурим зохёолго мүн лэ олон дутагдалнуудтай. Жэлэй эхиндэ нэгэ гурим зохёогдоно. Һүүлээрнь хабарай тарилга, тэжээл бэлэдхэлгэ, ургаса хуряалгын эхилхэдэ, баһал шэнэ гурим зохёогдоно бшуу. Эдэ гуримууд нэмэлтэ түлбэри түлэхэ гуримһаа илгардаггүй төөной. Олон гурим зохёогдожо, һүүлэй һүүлдэ алинииень баримталхаяа партийна комитедүүд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд ойлгожо ядадаг, харин тиихэдэ хүдэлмэришэд, колхознигууд бүри бэрхэтэй байдалда ороно бшуу. Юу хэһэнэйнгээ түлөө ямар шанда хүртэхээ мэдэнэгүй.

КПСС-эй ЦК-гай тогтоол хүтэлбэри болгон, ажалшадай дунда социалис мүрысөө эмхидхэлгэ бүри хүсэдөөр гуримшуулагдаха болоно.

В. И. ТИТОВ, КПСС-эй Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь: социалис мүрысөөнэй удха шанар тухай эндэ хэлэһэнэй хэрэггүй гэжэ һананаб, партийна Центральна Комитедэй тогтоол соо тон тодорхойгоор заагдана. Социалис болон коммунис байгуулалтын бүхы шатануудта мүрысөөн хадаа олониитын зохёохы эдэбхи үүсхэл хүгжөөхэ, социалис коллективизмые эмхидхэн бүридүүлхэ хүсэтэ арга зэбсэг байһан, байһааршье.

Манай районой хүдөөгэй ажалшан КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжон, түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоод, муу бэшэ амжалтануудые туйлажа байна. Гүрэндэ һү, мяха, үндэгэ худалдаха найма һарын түсэб холо үлүүлэтдээ. Үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, 6455 центнер мяхан, 4900 центнер һүн ехээр худалдагдаһан байна.

Гэхэтэй хамта, районой совхозуудай үйлэдбэридэ бии байһан арга боломжонууд үшөөл хүсэд хэрэглэгдэнэгүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ ябадал түргэдхэхэ, шэнэ техникэ, продукциин шэнэ зүйлнүүдые бии болгохо, ашаглаха, шанарыень һайжаруулха, ажалай болон ниитын журам бэхижүүлгэдэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлгэдэ мүрысэгшэдэй хүсэлэл оролдолго хүсэд зорюулагданагүй гэжэ КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ. Эдэ дутагдалнууд манай партийна организацинуудта сэхэ хабаадана.

Тэрэшэлэн түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ талаар зарим партийна организацинууд һулаар ажаллана. Мүрысэгшэдые материальна болон моральна талаарнь урмашуулга бүхы ажахынуудта хүсэд гуримшуулагдаагүй байһаар.

КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ ехэ зорилгонууд табигдана. Хүдөө ажахын үйлэдбэри улам хүгжөөхэ, продукциин өөрынь үные хямдаруулхын, хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхын, мал ажалай ашаг үрэ дээшэлүүлхын, продукциин шанар һайжаруулхын, малай тэжээл ехээр бэлэдхэн абахын, колхоз, совхозуудай материально-техническэ үндэһэ бэхижүүлхын түлөө шангаар тэмсэхэ болонобди.

«Социалис мүрысөө саашадаа улам һайнаар эмхидхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые районой коммунистнууд, бүхы ажалшад ехэтэ һайшаана.

Социалис мүрысөө эмхидхэхэ тушаа ленинскэ ёһо гурим баримталан, энэ хүдэлмэри бүри нарижуулан һайжаруулха, мүрысөөндэ бүхы ажалшадые хабаадуулжа, тэрэниие бүри хүсэтэй болгохо гээшэ аймагай партийна организацинуудай шухала зорилго болоно.

Манай районой хүдөөгэй ажалшад 1975 ондо гүрэндэ 91 мянган центнер мяха, 126 мянган центнер һү, 2 миллион 100 мянган үндэгэ худалдаха гэжэ шиидэнхэй. 1970 оноймхитой сасуулбал, мяха худалдалга 154 процент, һү — 120, үндэгэ — 190 процент болохо байна.

Социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, зүбөөр хүтэлбэрилжэ шадабал, энэ зорилгоёо дүүргэхэбди гэжэ мэдэрнэбди.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР В. Ф. СУРКОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ АРХИТЕКТУРА БА БАРИЛГЫН ХЭРЭГ ЭРХИЛХЭ УПРАВЛЕНИИН НАЧАЛЬНИГААР ТОМИЛХО ТУХАЙ

Нүхэр Сурков Василий Федоровичые Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй архитектура ба барилгын хэрэг эрхилхэ управлениин начальнигаар томилхо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо Т. ЕЛАЕВА.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОБ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.

1971 оной сентябриин 8.

ҮШӨӨЛ НОБШОРҺООР

...хуряалгын халуун хаһа түлэг дундаа. ЖВН-10 ...ые холбоһон комбайнууд таряа амяарлан хадана. ... баал суглуулха комбайнууд табигдана. Иигэжэ ...совхозой механизаторнууд түрүүшын 700 гектар та...

...бүтээсэ ехэтэйгээр ажалладаг комбайнернуудай тоо... ...Хубита болон Бадмацырен Жалсановтан, ... Б. Цыденов, Ю. Барануев гэгшэд ороно.

...совхоздо таряа хуряалга хурдачаар, һайнаар ябана ... Ургаса хуряалгадаа жэгдэрэн ороод байхадань, ...комбайнууд совхозой МТМ-гэй, полиин стануудай га... ...гдажал байһаар.

Комбайнуудһаа таряа зөөхэ, мүн гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктда ябаха автомашинанууд олдоошьегүй байна. Энэ ушарһаа комбайнуудай хүдэлмэридэ һаад ушаруулагдаха байһаниинь элитэ.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд таряа хуряалгада ябаһан хүнүүдтэ гэр байра түхеэрхэ, тэдэнэй дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ, түрүүшүүлые урмашуулха асуудалнуудта анхарал бага табина гэжэ хэлэлтэй.

Социалис мүрысөөнэй гурим мүнөө хүрэтэр механизаторнуудта хүргэгдөөгүй. Зэдын аймагай Борьёогой совхозой механизаторнууд болон мэргэжэлтэд й нээмэл бэшэг комбайнернуудай ...нла зүбшэн хэлсэгдээгүй байһаар.

Механизаторнуудай, ургаса хуряалгада ябаһан хүнүүдэй байха полиин стануудай бэлэн бэшэ. Тэндэ харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд, лозунг, плакадууд хомор. Мүн механизаторнуудые, таряашадые халуун эдеэгээр хангаха хэрэг мууса эмхидхэгдэнхэй.

Совхозой отделенинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд эдэ дутагдалнуудаа дары усадхажа, таряа хуряалгаяа хурдадхаха бээ гэжэ найдагдана.

В. САМБУЕВ.

Сэлэнгын аймаг.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө

ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭ—БҮГЭДЫН ХЭРЭГ

Манай Октябрьска районой ажалшад бүхы совет арадтаяа хамта КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые нэгэн дуугаар hайшаажа, юhэдэхи табан жэлэй даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлбэ.

Промышленна, барилгын, транспортын предприятинуудай олон коллективүүд, үйлэдбэриин түрүүшүүл болон шэнэ юумэ үүсхэгшэд москвагайхидай, ленинградайхидай үнэтэ үүсхэл дэмжэн, шэнэ, дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абанхай. Мүрысэгшэдэй хүсэл оролдолгонь үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, ажалай бүтээсын ургалтые түргэдхэхэ, продукциин шанар hайжаруулха, алмалта арьбалалтын гурим наринаар сахиха, шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй — 1971 оной түсэб болзорhоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ зорюулагданхай.

Энээн тухай коллективүүдэй абаhан уялтанууд элитээр гэршэлнэ. Жэшээлхэдэ, № 802 мостопоезд барилга-хабсаралга хэхэ жэлэй түсэб декабриин 5 болотор дүүргэхэ, бүхы барилгануудаа «hайн» «эрхим hайн» гэhэн сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада тушааха гэжэ шиидэнхэй.

Район соогоо залуу предприяти гэжэ тоологдодог ноохо угаадаг фабрикын коллектив продукци үйлэдбэрилхэ жэлэй даабари байгша оной декабриин 17 болотор дүүргэхэ, даабариhаа гадуур 600 тонно сэбэр ноохо гаргаха, түсэбhөө үлүүлэн 2,5 миллион түхэригэй продукци худалдаха юм. Тиихэдэ түс фабрикынхид ноохо угааха табан жэлэй даабари 1975 оной ноябриин 1 болотор дүүргэхэбди гэжэ мэдүүлнэ.

Электро-заhабарилгын завод табан жэлэй түсэб 4,5 жэлэй туршада, харин 1971 оной даабари декабриин 20 болотор дүүргэхэ. Энээнэй тулада эндэ бүтээсэ ехэтэй техникэ болон оньhон түхеэрэлгэнүүд, шэнэ технологи үргэнөөр хэрэглэгдэхэ, ажалай эмхидхэл бүри нарижуулан hайжаруулагдаха болоно.

Районой ажалшад шэнэ табан жэлые hайнаар эхилээ. Үйлэдбэриин 4800 түрүүшүүл жэлэй түрүүшын хахадай түсэб болзорhоонь холо урид дүүргэжэ шадаа. Нарин сэмбын фабрикын эрэгшэ, КПСС-эй XXIV съездын делегат, Социалис Ажалай Герой Д. К. Тумурова мүнөө ноябрь hарын түсэбөөр ажаллана. Мастерай туhалагша Н. Г. Трифоновэй хүтэлбэрилдэг сэмбэ нэхэгшэдэй бригада hара бүридэ түсэбөө хоёр үдэрөөр уридшалан дүүргэнэ. Жэлэй эхилhэнhээ хойшо эдэнэр даабариhаа үлүүлэн таба мянга гаран метр эрхим шанартай драп бүд нэхэнхэй.

Нарин сэмбын фабрикада 1971—1975 онуудта социально-экономическа хүгжэлтын түсэб табигданхай. Али жэлдэ юун хэгдэхэб гэжэ тодорхойлогдоhон байна. Энэ түсэбэй ёhоор, табан жэлэй туршада ээрэhэн утаhа үйлэдбэрилгэ 13 процентээр, бэлэн продукци гаргалга—11,1, товарна продукци—12,4 процентээр дээшэлхэ юм. Ажалай бүтээсэ энэ үедэ 21,5 процентээр ургаха.

Гадна фабрикын хүдэлмэришэдэй ажаhуудал, ажабайдалда горитойхон хубилалтанууд болохо. Тэдэнэй юрэнхы эрдэм болбосорол. мэргэжэл шадабариень дээшэлүүлхэ талаар горитойхон ажал ябуулагдаха, үйлэдбэриин культура дээшэлхэ, ажаллахадашье, амархадашье таатай зохид эрхэ байдал хангагдаха.

Хараалhан, түсэблэhэнөө хүсэндэнь хүргэхын тула фабрикын партийна организаци эмхидхэлэй, ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Ноохо угаадаг фабрикын коллектив абаhан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Байгша оной январь hараhаа фабрика түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда оруулагдаа юм. Бүхы долоон цехүүд, 2 лаборатори, машинно-счётно бюро ажахын тоосоондо оруулагданхай. Фабрика шэнэ гуримаар хүдэлжэ, hайн үрэ дүн туйлажа эхилээ. 6 hарын туршада үйлэдбэрилэгдэhэн бүхы продукциин өөрынь үнэ сэн түсэбөөр хараалагдаhанhаа 700 мянган түхэригөөр доошолоо. Сэбэр олзо абаха хахад жэлэй түсэб 174 процент дүүргэгдээ гэхэ гү, али даабариhаа гадуур 433 мянган түхэригэй олзо ороо. Олон бригада, цехүүд даабаряа болзорhоонь урид дүүргэhэн байна. Мүрысэгшэдэй түрүү зэргэдэ мастер Н. С. Поповагай хүтэлбэрилдэг халаан, А. И. Хасанова, Р. М. Ревенская гэгшэдэй бригаданууд ябалсана.

Юhэдэхи табан жэлэй түсэб болзорhоонь урид дүүргэхэ талаар фабрикын коллективэй абаhан социалис уялганууд июлиин 29-дэ КПСС-эй райкомой бюро дээрэ hайшаагдажа, энэ үүсхэлыень дэмжэхые районой бусад предприятинуудай партийна организацинуудта дурадхагдаhан байна.

Жэлэй түрүүшын хахадта продукци үйлэдбэрилхэ, худалдаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаринуудаа районой промышленна предприятинууд бултадаа дүүргэжэ шадаа. Промышленна продукци худалдаха даабаряа район 6 үдэрөөр уридшалжа, түсэбhөө гадуур 6 миллион 800 мянган түхэригэй промышленна болон эдэ хоолой зүйлнүүдые үгэhэн байна.

Үнгэрhэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, промышленна үйлэдбэриин бүхы хэмжээн 18 миллион 600 мянган түхэригөөр дээшэлээ, энээнэй 9,9 процентнь ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй аргаар абтаа юм. Мяха, мяханай консервэ, талха, бүд, hүнэй зүйлнүүдые, угаагдаhан ноохо, асфальт, силикатна хирпиисэ, хилээмэ үйлэдбэрилхэ түсэб үлүүлэгдэн дүүргэгдэбэ.

Предприятинууд дээрэ техническэ дэбжэлтэ туйлахын, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлэй үргэнөөр дэлгэрhэнэй ашаар түрүүшын иимэ амжалта туйлагдаба гээшэ. Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай, нарин сэмбын фабрикын, БМДК-гай, ноохо угаадаг фабрикын, городой hүнэй комбинадай партийна организацинууд эдэ асуудалнуудта ехэхэн анхаралаа хандуулна. Үйлэдбэри дээрэ техническэ дэбжэлтэ туйлаха хэрэгтэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэ, харюусалгые дээшэлүүлхэ тухай асуудал мяханай комбинадай, ноохо угаадаг фабрикын коммунистнуудай хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. hүнэй комбинадай, нарин сэмбын фабрикын коммунистнууд продукциин шанар дээшэлүүлхэ тухай асуудал хаража үзөө. Иимэ жэшээнүүд олон.

Жэлэй эхилhэнhээ хойшо районой предприятинуудаар 296 шэнэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо, 218 эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ ябуулганууд, НОТ-ой 178 түсэб үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 600-гаад мянган түхэриг алмаха арга олгоо. Гадна урлан нарижуулгын 680 дурадхалнууд орожо, тэдэнэй 554-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээд, 523 мянган түхэриг алмагдаба.

Гэхэтэй хамта, түсэб даабариин, социалис уялгануудай дүүргэлтэдэ район доторнай дутагдалнууд бии гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Хүн зоной ажаhуудалай эрилтые хангадаг зарим предприятинууд, районой барилга-хабсаралгын эмхи зургаанууд хахад жэлэй түсэб дүүргэжэ шадаагүй, мүнөөшье гээгдэжэ ябаhаар. Илангаяа макаронно фабрикын, мяха-консервын комбинадай барилга-хабсаралгын управлени, Буряадай барилгын управлениин 1-дэхи СМУ, трамвайн управлени, «Чайка» гэжэ фабрика тон хангалтагүйгөөр хүдэлнэ. Тиихэдэ зарим предприятинууд (Мелькомбинат, БМДК, асфальто-бетонно завод, хилээмэнэй комбинат, «Буржелезобетон» нэгэдэлэй № 1 филиал) продукци худалдаха түсэбөө дүүргэбэшье, номенклатура болон ассортиментып талаар дүүргэжэ шадаагүй.

Зарим коллективүүдтэ социалис мүрысөөн hулаар эмхидхэгдэнхэй, уялгануудые абахадаа, үйлэдбэридөө бии байhан арга боломжонуудые хараадаа абангүй, доошолуулагдаhан уялгануудые абаха ушар үзэгдэнэ. Мелькомбинадта, макаронно болон Серовой нэрэмжэтэ фабрикануудта, мүн бусад зарим предприятинуудта социалис мүрысөөнэй дүн саг сагтаа согсологдоногүй, олондо дуулгагданагүй.

Эдэ дутагдалнуудтай саашадаа эбсэхын аргагүй, дары усадхахын тулада шухала хэмжээнүүд абтаха байна. hаяхан энэ асуудал районой партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Коллектив бүхэн hара бүридэ гүрэнэй түсэб, абаhан уялгануудаа дүүргэжэ шадаагүй бол, эсэсэй эсэстэ юhэдэхи табан жэлэй түсэб дүүргэхэнь бэрхэтэй болохо бшуу.

«...Түсэбүүдые дүүргэлгэ бидэнэрэй, хүн бүхэнэй ажалhаа, манай эмхитэй ябадал болон заршамhаа, ажал хэрэг эршэмтэй hайнаар ябуулжа шададагhаа болохо байна. Табигдаhан зорилгонуудые дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ арад ниитые элсүүлхэ, бүхы арадые коммунис байгуулалтын ленинскэ хараа шугам дээрэ улам нягтаар жагсааха гээшэ партиин, тэрэнэй бүхы организацинуудай гол шухала зорилго мүн болоно» гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев КПСС-эй XXIV съезд дээрэ зааhан байна.

Районой партийна организацинууд юhэдэхи табан жэлэй, нэн түрүүндэ тэрэнэй түрүүшын жэлэй түсэб, абаhан уялгануудаа дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ бүхы ажалшадаа элсүүлжэ, социалис мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлжэ байна. Гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтэ — бүгэдын хэрэг гэжэ мэдэрнэбди.

Л. ЮРИНСКАЯ,
КПСС-эй Октябрьска райкомой промышленно-транспортна таhагые даагша.

Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой мал шахан таргалуулха гүүртын Никон Васильевич Иванов буруу, хашарагуудые шахан таргалуулха талаар үндэр үрэ ду[...] Июль—август hарануудта тэрэнэй харууhалhан малнууд сүүдхэдээ шэгнүүрээ дунда зэр[...] граммаар нэмээhэн байна. Мүнөө хаража байhан буруу, хашарагуудынь 350 килограмм [...]лэй hүүл багта туд бүхэнэйнь шэгнүүрые 400 килограммда хүрэжэ, гүрэндэ тушааха[...]хай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: адуулгашан Н. В. Иванов бэлшээрндээ. О. БЕРЕЗКОВ[...]

ЗАВОДОЙ ЗАЛУУШУУЛ

Улаан-Үдын судна бүтээлгын завод республикымнай промышленна томо предприятинуудай нэгэн. Эндэ дээдэ мэргэжэлтэй уран шадамар хүдэлмэришэд олон. Тэдэнэр хүдэлмэришэдэй шэнэ, залуу халаание хүмүүжүүлгэдэ онсо анхарал хандуулжа, дүй дүршэлөө дамжуулан үгэнэ.

Заводто гурбан зуу гаран залуу хүдэлмэришэд, комсомолшууд ажаллана, тэдэнэрэй олонхинь токарьнууд, судна хабсаргагшад, гагнууршад юм.

Залуу хүдэлмэришэд аха нүхэдэйнгөө ажалай алдар соло унагаангүй, заводойнгоо нэрэ хүндые дээрэ үргэн ябадаг. Жэшээлхэдэ, партиин XXIV съездын хүндэлэлдэ абаhан социалис уялгануудаа залуушуул нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ шадаа hэн. Н. Ивановой хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригада үндэр бүтээсэтэ ажалаараа олоной дундаhаа шалгарhан юм.

Залуу хүдэлмэришэдэй мэргэжэлые улам дээшэлүүлхэ, тэдэниие урмашуулха талаар заводой комсомолой организаци ехэ оролдолго гаргана. ВЛКСМ-эй комитет мартын 20-до түрүү гагнууршадые элирүүлхын тула заводой ээлжээтэ гурбадахи конкурс үнгэргэhэн юм. Энэ конкурсдо залуушуул, комсомолшууд олоороо хабаадажа, хаба шадалаа харуулаа. Конкурс залуу мэргэжэлтэдэй ургажа байhан дүршэлые баталан гэршэлээ. Эрхимэй эрхим гагнууршадай дундаhаа илгарhан В. Григорьев түрүү hуури эзэлээ, тэрэнэй удаа Б. Халбаев гараа.

Июнь hара соо республикын залуу слесарьнүүдэй дунда конкурс-харалга үнгэргэгдөө hэн. Энэ харюусалгатай мүрысөөндэ судна бүтээлгын заводой залуу слесарьнүүд мүн лэ хабаадаhан байха. Тиин заводой слесарь А. Филиппов мүрысөөндэ илан гарагшадай тоодо орожо шадаа. А. Филиппов гурбадахи hуури эзэлбэ. Мүнөө заводой токарьнууд республикын залуу токарьнуудай конкурс-харалгада хабаадахаяа бэлдэжэ байнал.

ВЛКСМ-эй комитедэй дэргэдэ 16 хүнhөө бүридэhэн комсомолшуудай дайшалхы дружина эмхидхэгдэнхэй. Командираар залуу коммунист Валерий Далбаев томилогдожо, дружиные шадамар бэрхээр хүтэлбэрилнэ. Дружинын штаб заводой арадай хинагшадтай хамта предприятиин ниитын фонд яажа ашаглагданаб гэhэн зорилготойгоор хэдэн рейд үнгэргөө, мүн складта хадагалагдажа байhан түхеэрэлгэнүүдые шалгана.

Комсомолшуудай hүүлшын суглаан дээрэ Коммунис партиин XXIV съездын ба ВЛКСМ-эй XVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ тушаа цехүүдэй, таhагуудай комсомольско организацинууд болон бүлэгүүдэй дурадхалнууд тодорхойгоор хэлэгдээ hэн. Заводой металл болбосоруулгын цехэй комсомолшууд мэргэжэлэй талаар эрхим болохын түлөө, модо болбосоруулдаг цехэй комсомол-залуушуул халаанайнгаа нормые 120 процентhээ бага бэшээр дүүргэхын түлөө тэмсэжэ эхилэнхэй.

Ажалаа эрдэм ухаанай үндэhөөр эмхидхэхэ, шэнэ техникэ ба технологи хэрэглэхэ, урлан нарижуулга ба ухаалан зохёохо хүдэлмэридэ залуушуул олоор хабаадуулагдана.

Заводой ниитэ-конструкторска бюро 28 хүнhөө бүридэнэ, тэдэнэрэй найманиинь залуушуул. Ниитэ-конструкторска бюрогой туhаламжаар үнгэрэгшэ табан жэл соо техническэ 40 документаци бэлэдхэгдэhэн гү, али бүхы дээрээ 4800 түхэриг мүнгэнэй хүдэлмэри hайн дуратанай хүсөөр хэгдээ. Тиихэдэ урлан нарижуулгын 12 дурадхалда түсхай чертёжууд бэлэдхэгдээ, ниитын-конструкторска бюрогой залуу гэшүүд энэ жэлдэ дүрбэн чертеж бэлдээ. Эндэ илангаяа эдэбхитэйгээр Людмила Сергеева, Виктор Костырин, Валентина Котова, Григорий Пономарчук гэгшэд хүдэлмэрилнэ.

32 комсомол-залуушуул научно-техническэ обществын гэшүүд болонхой. Тэдэнэр станок болон инструментнүүдые шэнэлхын, ажалай бүтээсэ дээшэ[...] тула оролдонод. Мүн шэ[...]логи хэрэглэхэ асуудал[...] харал хандуулна.

Заводой комсомолой орг[...] залуушуулай мэргэж[...]лүүлгые өөрынгөө хара[...] нэгэшье гарганагүй. Энд[...]нуудай, ахалагша маст[...] цехүүдэй начальнигууд[...] мэргэжэлтэдэй hурал[...] эмхидхэгдэнхэй. Долоон [...]ри «рефрентын үдэр» [...]нэ. «Рефрентын үдэртэ» [...]риин залуу хүтэлбэрил[...] оронойнгоо ба хилын са[...] техническэ шэнэ туйла[...] танилсанад.

Жэл бүри заводто залу[...]жэлтэд олоор ерэнэ. Та[...]рүүшын үдэрhөө ниитын [...]скэ нэгэдэлнүүдтэ хаба[...]даг. Энэ ушарые онсо [...]мээр. Гэбэл залуушуул[...] хүдэлмэридэ элсүүлгэ за[...] гэжэлтэдэй соведhээ [...] дулдыдана. Түс советые [...] жэлэй туршада цехэй [...] Эдуард Машкович шадам[...] тэлбэрилжэ байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ залуу [...] зохёогшодой дурадхалну[...] лэдбэридэ нэбтэрүүлhэн[...] 8958 түхэриг мүнгэ арьба[...]га олгоо. Эдэбхитэй ухаа[...] хёогшодой тоодо нүхэд [...] Холмогоров, Алексеев бол[...] залуушуул ороно.

ВЛКСМ-эй заводской [...] залуу хүдэлмэришэдэй эр[...] босорол, техническэ бэла[...] дабари мэргэжэл дээш[...] хэрэгтэ онсо анхарал хан[...] 1971 ондо партбюрогой, [...] лой комитедэй ба заводо[...] циин зууршалгаар найман [...] ститудта, 71 хүн заочноор [...] институдуудай үдэшын от[...] нүүдтэ hурадаг хүдэлмэр[...]

Энэ жэлдэ 18 хүдэ[...] гол мэргэжэлээрээ разряд[...] шэлүүлээ. 13 залуу хү[...] шэн хоёрдохи мэргэжэл[...]

Мүнөө заводто комсомо[...] шуулай дүрбэн бригада [...] рилнэ. hаяар үшөө хоёр [...] эмхидхэгдэхээр хараалагдан[...]

Комсомол-залуушуул үй[...] дээрэ түрүүшүүлэй [...] жа, юhэдэхи табан жэлэй[...] шын жэлэй түсэбые бол[...] урид дүүргэхэеэ оролдоно.

Т. ШАНГ[...]
КПСС-эй Советскэ райко[...]
инстру[...]
К. ИЛ[...]

ТАБАН ЖЭЛЫЕ—БОЛЗОРhООНЬ УРИД

Миллионой богоhо алхахамнай

Нээмэл аргаар нүүрhэ малтадаг манай Холбоолжоной уурхайда хүсэ ехэтэ ЭКГ-4, ЭВГ-4 «И» гэhэн хэдэн олон экскаваторнуудаар үдэр hүнигүй, үбэл зунгүй ото шорой малтагдана. Нүүрhэнэй хэбтэшэдэ хүрэтэр 20—30 метр гүнзэгыдэ газар малтаха ушар гарадаг. Тиигэжэ халаан соогоо хэдэн мянган кубометр шорой машинануудта ашаалнабди. Иимэ ехэ шорой малтахань тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ. Элдэб олон бэрхэшээл тохёолдодог. Жэшээлхэдэ, байгша оной июль hара соо бороо ехээр орожо, бидэнэртэ нилээд hаад хээ. Малтаhан уурхай соо бороогой уhан тогтожо, экскаваторнуудай ябахада бэрхэтэй болоо.

Минии хүдэлдэг экскаватор шабарта hуужа, хоёр үдэрэй туршада миин байгаабди. Гурбадахи үдэртөө шабарhаа гараабди. Тиигэжэ хэдэн мянган кубометр шорой малтагдангүй үлөө. Энэ гээгдэлhээ гарахын тула манай экипаж яhала оролдоhон байна. Июль hара соо 65 мянган кубометр шорой малтаха даабаряа 85 мянганда хүргэhэн зомди. Иимэ ехэ шорой малтахын тула манай экипаж бии байгаа арга боломжонуудаа сүм хэрэглэжэ шадаа.

Манай экипаждa зургаан хүн тоологдоно. Гурбан машинист, гурбан туhалагшад. Бидэнэр гурбан халаан соо хүдэлнэбди. Сэхыень хэлэхэдэ, ЭКГ-4 экскаваторнай түхэрэгэн сүүдхэ соо ото хүдэлнэ. Хүдэлмэриин үедэ экскаватораа минута соошье миин байлгахагүйн тула машинист бүхэн ехэ оролдолго гаргадаг байна. Тиигэншьегүй яахаб даа. Бидэнэр гурбан минута соо томо КРАЗ машинада 3 кубометр шорой ашаалнабди. Гурбан минута. Манайхяар бодомжолходо, энэмнай ехэхэн саг гээшэ бэзэ. Бидэнэр минута, секунда бүхэниие сэгнэжэ hуранхайбди.

Экскаваторнуудые иимэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын тула техническэ hайн харууhа хэхэ хэрэгтэй. Энэ шухалын шухала зорилго гээшэ. «Түмэршье хадаа элэдэг, мориншье хадаа эсэдэг» гээд дэмы хэлсээгүй ёhотой. Саг болзор соонь хуушарhан детальнуудые hэлгэжэ, тоhодожо, шорой тооhонhоонь сэбэрлэжэ байгаагүй hаа, эбдэрхэеэл hанадаг.

Гурбан жэлэй саана шэнэ маркын ЭКГ-4 экскаватор абаа hэмди. hаяhаг өөрынгөө хүсөөр дунда зэргын заhабари хэhэн байнабди. Иимэ заhабари хэхэдэ нэгэ hарын болзор үгтэдэг. Харин бидэнэр 15 үдэр соо заhабари хэжэ, 90 хүдэлмэриин үдэр арьбалhан байнабди гэхэ гү, али түсэбhөө гадуур 35 мянган кубометр шорой малтаха арга олообди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Галуута-Нуурай шахтоуправлениин экскаваторай машинист П. И. Коновалов. Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

Машинистнүүд Борис Айсуев, Григорий Покацкий гэгшэдтэй суг хүдэлhөөр үнинэйб. Эдэнэр оньhон техникэ hайн мэдэдэг, ёhотой механигууд гээшэ. Тиимэhээ экскаваторайнгаа дутуу дундыень саг соонь усадхажа шададаг бэрхэ хүдэлмэришэд юм.

Заводой заабариин ёhоор, экскаватор 34 мянган 560 час соо ашаглагдаад, капитальна заhабарида ороходо ёhотой юм. Бидэнэр мүнөө 50-яад мянган час соо энэ машинаяа ашаглаад байнабди. Үшөө эды шэнээн саг соо ашаглаха арга боломжо бидэнэртэ бии гээд хэлэмээр.

Оньhон техникээ иимэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаhанайнгаа ашаар даабаряа 30—40 процентээр үлүүлэн дүүргэhэн байнабди. Байгша оной долоо hара соо 455 мянган кубометр шорой малтаха даабаряа 639.200 кубометртэ хүргөөбди гэхэ гү, али мүнөө ноябрь hарын түсэбөөр хүдэлжэ байнхайбди. Байгша он соо 1 миллион кубометр шорой малтаха гэhэн зорилгоёо дүүргэхэбди.

Бидэнэр үнгэрhэн табан жэлэйнгээ даабари 3 жэл хахад соо дүүргээ hэмди. Юhэдэхи табан жэлэйнгээ даабари мүн лэ иимэ болзор соо дүүргэхэ арга боломжо бидэнэртэ бии. Үнгэрhэн табан жэл соо бидэнэй эдэбхитэйгээр хүдэлhыемнай манай гүрэн түрэ үндэрөөр сэгнэжэ, намда Октябриин Революциин орден барюулhан байна. Иимэ үндэр хайра шагнал ганса намда бэшэ, бүхы экипаждамнай үгөө гэжэ сэхэ хэлэмээр. Энэ ехэ хайра шагналда харюу болгон, бүри hайнаар хүдэлхэ дуран хүрэнэ.

П. КОНОВАЛОВ,
Галуута-Нуурай шахтоуправлениин машинист, коммунис ажалай ударник.

ТОМОНУУД, ТАРГАНУУД

Захааминай мяханай комбинадта халуун хүдэлмэриин хаhа захалаа: колхоз, совхозуудhаа hүрэг олон мал орожо эхилээ.

Хүхэ ногоондо хүшэлүүлэгдэжэ hайса түлжэhэн, таргалhан мал хүндэ шэгнүүр татана. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой үүсэлэлгэндэ асарhан 53 толгой эбэртэ бодо малай дунда зэргын шэгнүүр 350 килограмм дараба. Тэдэнэй дунда 20 гаран пүүдтэйнүүд бии. Мүн «Дружба» колхозой тушааhан мал hайн.

Манай корр.

ТҮРҮҮ ДҮЙ ДҮРШЭЛ ДЭЛГЭРҮҮЛГЭ

Манай совхозой ажалшад хүдөө ажахын продукци элбэг дэлбэгээр үйлэдбэрилхэ талаар шэнэ табан жэлэй туршада ехэ зорилгонуудые дүүргэхэ ёhотой. Ушар тиимэhээ совхозой коммунистнууд, мүн бүхы хүдэлмэришэд КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллажа байнхай. КПСС-эй XXIV съездын резолюци иигэжэ заагдаhан байдаг: **«...Арадай ажахын бүхы hалбаринуудые хэлбэришэгүйгөөр, түсэбэй ёhоор шэнэдхэн зэбсэгжүүлхэ, түрүү техникэ болон түрүү шэнжэтэй технологи бии болгохо, ашаглаха болзорые бүхы хэмжээгээр хороохо, түрэл оронойнгоо, мүн харинн оронуудай түрүү дүй дүршэл эдэбхитэйгээр хэрэглэхэ шухала».** Энээние хараадаа абан, манай совхозой партком ажалай бүтээсэ hайжаруулха, үйлэдбэриин ашаг үгэсые дээшэлүүлхэ, үйлэдбэрилэгдэhэн продукциин өөрынь үнэ сэн доошолуулха, түрүү онол арга нэбтэрүүлхэ асуудалда нилээд ехэ анхарал хандуулдаг гээшэ.

Анаагай совхоз аймаг дотороо нилээд томо ажахынуудай нэгэн юм. Хонин ажал, мал ажал хүгжөөхэ гэhэн холын хараа шэглэлтэй ажахы байhан тула, энэ hалбарида эрдэм наукын туйлалтануудые нэбтэрүүлхын, түрүү дүй дүршэл хэрэглэхын түлөө оролдодог байнабди.

Хонин ажалые абажа хараа hаа, манай совхозойхид иимэ дүнгүүдтэй: байгша ондо хонин hүрэгнай 8520 толгойгоор нэмээ. Хонишод 100 эхэ хонин бүриhөө 87 хурьга, хурьгадаа эхэ хонидhоо hалгаахадаа, түс бүридэнь 19,5 килограммаар тушаажа, 519 центнер ноохо гүрэндэ худалдаhан байна.

Хонишод Цыден-Доржо Читмитов, Нима Дондоков, Зоя Жамсаранова, Ойдоп Тагаров, Самбу Сойжонов, Галина Доржиева жэлhээ жэлдэ хурьгадые hайнаар түлжүүлжэ, ноохо тушааха түсэбөө үлүүлдэг юм. Жэшээлхэдэ, Нима Гомбоевич Дондоков 100 эхэ хонин бүриhөө 105 хурьга түлжүүлжэ шадаhан байна.

Ажалай түрүүшүүл олонхи ушарта дүй дүршэл ехэтэй хүнүүд юм. Тэдэнэй түрүү дүй дүршэлые бүхы хонишодой дунда дэлгэрүүлхын тула совхозой партийна организаци тэмсэдэг.

Манай совхозой партком социалис мүрысөөе ударидаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулдаг. Мүрысөөнэй үедэ шалгарhан түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдэндэ мэдээжэ болгохын тула нэн түрүүн мүрысөөнэй дүнгүүдые ажалшадай дунда үргэнөөр тараан дэлгэрүүлдэг байнабди. Энэ хүдэлмэридэ ханын газетэ, аймагай газетэ, нютагай радио, түрүү дүй дүршэлэй тухай хуудаhан — плакат гэхэ мэтые хүсэд хэрэглэхые оролдодогбди. Олон жэлэй туршада ажалдаа эрхим амжалта туйладаг болоhон, мэдээжэ хонишон Ойдоп Тапхаевич Тагаровай дүй дүршэл совхозой хонишодой дунда дэлгэрүүлхын тула түсхай плакат бюллетень гаргаhан, тэрэнэй хөөрэсөө миндаhан дээрэ бэшээд абаад, хонишодто дамжуулhан, зүбшэн хэлсүүлhэн байнабди.

Тиихэдэ энээнhээ урид республикын хайшалагшадай дунда түрүү hуури эзэлэгшэдэй нэгэн, түрүү хонишон Галина Доржиева энэ зундаа хэдэн үдэрэй туршада ноохо хайшалагшадые суглуулжа, оренбургска онол аргаар хониной ноохо яажа хайшалхаб гэжэ дүй дүршэлөөрөө хубаалдаhан, залуушуулые hургаhан байна.

Мал ажалда абаад үзэхэдэ, бар хүсөөр хэгдэдэг хүшэр ажалые оньhон техникээр хэдэг болохо гэhэн зорилгоёо даамгайгаар бэелүүлжэ байнабди. Манай совхозой hү hаалиин олонхи фермэнүүд оньhожоруулагданхай. Энэ талаар совхозой отделени бүхэндэ эмхидхэгдэhэн партийна бүлэгүүд ехэ хүдэлмэри ябуулна. Жэшээлхэдэ, совхозой гурбадахи отделениин партийна организациин секретарь Ж. Г. Базаровай «Ажалай бүтээсэ» гэhэн темэдэ фермын hаалишадтай хөөрэлдөө үнгэргэжэ байха үедэ отделениин тоо бүридхэгшэ Цырен-Долгор Жанадараева hаалишадта хандажа:

— Танай фермын 200 үнеэдые мүнөө «Даугава-200» түхеэрэлгээр 6 hаалишан hаана. 200 үнеэдые 5 hаалишан hаажа шадахагүй гү?—гэбэ. Тиихэдэнь hаалишан Дышигма Сахияева томоотойхоноор иигэжэ хэлэбэ:

— Түрүүшээр бирахагүй байгаалди даа. Мүнөө нэгэ заа шадабаритай, мэргэжэлтэй боложо байгаа юм бэшэ гүбди? 6 хүнэй орондо 4 хүн 200 үнеэ hаажа туршахада яаха юм? — гээ hэн.

hаалишад-коммунистнууд Самажаб Дондокова, Дышигма Сахияева, Валентина Карнакова гэгшэд нэгэ фермын үнеэдые 4 hаалишанай hааха аргатай байhые эршэтэ ажалаараа гэршэлэн харуулhан байна. Уданшьегүй хоёрдохи, дүрбэдэхи отделениин фермэнүүдэй hаалишад 200 үнеэдые мүн лэ 4-4 hаалишан хангадаг болоhон байна. 6 хүнэй орондо 4 хүн ажаллахадаа, hү hаалиин нэгэшье хороогүй, ажалай бүтээсэ дээшэлээ гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Отделениин партийна бүлэгэй ашаар иигэжэ түрүү онол арга үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, үйлэдбэриин ашаг үгэсэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэрилhэн продукциин өөрынь үнэ сэн доошолуулха арга олдоhон.

Үбhэ хуряалгада трактор болон бусадшье оньhон техникэ үргэнөөр хэрэглэгдэдэг гээшэ. Оньhожоруулагдаhан зве[...] илангаяа бүтээсэ ехэтэй[...] элирүүлhэн байнабди. [...]hэ совхоз доторoo 5-6 [...]жоруулагдаhан звено эм[...]бди. Гэхэтэй хамта, онь[...]никэгүй жэжэ звенонууд[...]сэ багатай гэжэ дүй [...] харуулна. Ушар тиимэ[...] даал hаа оньhожоруу[...] олон звено эмхидхэхэ гэ[...]рилгоёо бэелүүлхын түл[...]нөө оролдонобди.

Жэшээлхэдэ, сенаж [...] шэмнай шэнэ юумэн ха[...] Тиимэhээ манай совхоз[...] хүн Ивалгын ОПХ [...] наж хэлгын техноло[...] нилсажа ерэhэн байна. [...]лээрнь өөрынгөө ажах[...] наж хэжэ эхилээ hэмд[...]

Совхозой отделениин [...]онууд соо түрүү дүй дү[...] булан эмхидхэгдэнхэй. [...] «Табан жэлэймнай ха[...]сэбүүд», «Түрүү дүй [...]тэй танилсагты», «[...]тын зүбшэл» гэхэ мэт[...]лан ойлгуулха хэрэгсэл[...] литература суглуула[...] байдаг. Тиихэдээ бид[...]нишон, малшан бүхэние[...] ехэ эрдэм мэргэжэлтэй [...] болгохын түлөө тэмсэнэб[...]дэм мэргэжэлээ дээшэл[...] түрүү дүй дүршэлтэй [...]hан хүнүүд лэ үйлэдбэ[...] амжалта туйлаха бэлн[...] Ушар тиимэhээ манай [...] партийна организаци, бүх[...]мунистнууд ажал ябу[...] түрүү дүй дүршэлдэ ех[...]рал хандуулдаг байна[...]

Өөрынгөө совхозой, [...] республикын ажалай [...]шүүлэй дүй дүршэлые [...] талаар ажал хүдэлмэри[...] дутуу дундануудшье б[...] hайн мэдэнэбди, зүг[...] асуудал манай партком [...]раhаа алдахагүй.

Р. ШАНГИ[...]
Хорниин аймагай А[...]
совхозой парти[...]
секре[...]

ОЧЕРК

АЛЯАД НЮТАГАЙ ХҮБҮҮН

I.

...хоёр жэл үнгэршоо. ...манай үһан шэнги урдажал... «Байза, үглөөдэр хэнэ... тэнгэриин үдэрнүүдтэ ... байтарнай, наһамнай һэ... ...адаг бээз. Зүгөөр Давид ... Сельверов тиимэ хүн бэшэ ... янзада түбшэн даруу ... уужам сэдьхэлтэй ...юумэеэ тэрэ дарыдань тон ...хээд, үглөөдэр хэхэ нор... ...жэ ородог юм.

Давид Будеевичтэй хоёр жэлэй ...улзаа һэм. Урдань таниха, ...хөөрэлдэдэгшье һаа, ажал ...тэйнь танилсаагүй ябааб. ...машина» заводой кран бү... цехтэ ороходом, түрүүшын ...үрэнтэжэ, хүдэлмэришэд ...ошохоо түхеэржэ захал... ...саанахана, крантай ма... ...жуудa нэгэ хүн зэр зэмсэ... ...үүлжэ байба.

— ...байна, Давид Будеевич!

— ...даа! — гэжэ мэндэшэ... ...нилээд шангаханаар ...тэй хүдэлмэришэ хүнэй ...тай.

— ...шье тантай хөөрэлдэхэ, ...хүдэлмэритэйтнай танилсаха ...һэм, — гэбэб.

— ...сулөөгүй сагтам ерээ ...урагшадтайгаа уулзахаа ...Нэгэ шухала хэрэг гараһан ...өөжом уулзажа хөөрэлдэнэ ...— гэбэл даа.

...Улаан-Үдын Советскэ райсоведэй депутат байһыень мэдээгүй ябаһамни мүн баһа гайхалтай. Тиигээд лэ тэрэм үнөөхи шухала хэрэгээрээ яаража ябашаюу һэн.

Октябриин 50 жэлэй нэрэмжэтэ гудамжаар оршодог участогтаа ошожо ябаһаар, гэнтэ булан тойроод, дэнхэгэр томо шулуун гэрнүүдэй саана ори гансаараа үлэһэн нэгэ гэртэ оробо. Ороходонь досоонь хүйтэн, ниилэмжэгүй. Дулаа барихаа болиһон гэр хаш даа. «Мүнөө үе сагта нигэжэ һууха гээшэмнай... Теэд яахаб. Байрын асуудал тиимэ бэлэхэнээр шиидхэгдэнэгүй бшуу. Тиигэбэ ябашье, энэ айлайхидта заабол туһалхаб, байратай болгуулхаб» гэжэ Давид Будеевич сэдьхэбэ.

— Байрын ээлжээндэ байдаг гүт? Саашадаа иигэжэ байхань бэрхэтэй юм байна, — гэжэ хандаба.

— Ээлжээндэ байдаглдеэ. Хэзээ хүрэхэ [illegible] юм, юрэдөө, — гэжэ гэрэй [illegible] пэр Анна Бурдуковская һожоргүйхэнөөр мэдүүлбэ.

Тушаан болоходо, үбгэнинь тэрэ үбэл наһа бараһан байгаа. Үншэн хэнзэ айлда. жаахан үхибүүдтэнь туһалаагүй һаа... Үгы даа, заатагүй туһалхаб, байратай болгохоб гэжэ депутат эридээр шиидэбэ. Шиидэхыень шиидээшье, һанаагаа зобохыень зобоошье гэлэй. Теэд тэрэнь тиимэ ульгамханаар шиидхэгдэхэгүй шэнги байба. Урид Советскэ райгүйсэдкомдо, һүүлээрнь горгүйсэдкомдо ороод туршаба. Хаанашье хада «үгы» гэжэ хэлэбэгүй, «хараад үзүүжэбди» гэжэ найдуулба.

Яахаб? Найдуулхыень найдуулаашье гэлэй. Теэд үхибүүд энээнииень ойлгоногүй ха юм. Ээлжээгээ хүлеэһээр байтарнь, үбэл үнгэрхэ. Тиигээд саашадаа юун болохоб? Үнөөхи үбэлнай баһа айлшалжа ерэхэ бшуу. Энээн тухайда Давид Будеевич райсоведэй сесси дээрэ мэдүүлбэ.

Хоёр-гурбан һара үнгэрбэ. Нэгэтэ Анна Бурдуковская «Электромашина» заводто ерээд, Давид Будеевичтэй уулзахатайгаа сасуу:

— Һайн бэлэйт. Танай аша туһаар одоошье байратай болобобди,— гэжэ баяр баясхалан хүргөө бэлэй.

II.

Бури һаяшаг даа, субботын үдэр «Электромашина» заводто ерэжэ, үнөөхил кран бүтээлгын цехтэ оробоб.

Энеэбхилэд гэһэн харасатай, дунда зэргын бэетэй хүн үдын эдеэнэй үедэ цехэйнгээ хүбүүдтэй хөөрэлдөөд, тээ саанахана байһан станогууд тээшээ яран ошобо. Нюурайнгаа хүлһые хамсыгаараа үшоо дахин аршаад, тобшо мэтэ кнопко дарахатайнь хамта, станогынь аятайханаар түержэ, түмэр детальнууд зохидхоноор мүлигдэжэ захалба. Танил станогуудайнгаа түерхые шагнахадаа, өө-мөөгүй болотороо тошылдуулжа гараһан детальнуудые шалган харахадаа, Давид Будеевичэй досоо налайжа, хүдэлхэдэнь бүришье урматай зохид шэнги болобо.

«Электромашина» заводтонь нэгэдэхи жэлээ хүдэлжэ байһан залуушуулда тэрэ саг үргэлжэ аха ёһоной зүбшэл заабари үгэдэг, мэргэжэл шадабаридаа һургадаг юм. Тиигэнгүй яахаб даа. Эбтэй эетэй ажалша бэрхэ коллектив соо хүдэлжэ байгаад, «амяа хараад, арһаа хэдэрээд» ябажа огто болохогүй бшуу. Зүгөөр Д. Б. Сельверов тиимэ хүн бэшэ даа.

Хорёод жэлэй саада тээ Давид Будеевич, мүн баһа тэрэ залуу хүбүүд мэтэ гэнэн хонгор абари зантай, дүй дүршэлгүй байгаа һэмнай. Заводто хүдэлһэн түрүүшын үдэрнүүдээ һанахадань, холын хүдөө нютагһаа ерэһэн буряад хүбүүндэ эсэгэ ёһоной зүбшэл заабари үгэһэн заводой ветеран Федул Моисеевич Гребенщиковэй энеэбхилэд гэһэн шарай үзэгдэхэдэл гэхэ юм.

Нүхэр Гребенщиковтэ адлирхуу ветерануудэндэ олон. Буряадай индустриин үндэһэ һуури табилсаһан буряад, ород, мүн бусадшье яһатанай түлөөлэгшэд Давид Будеевичые ёһотой бэрхэ хүдэлмэришэн болгохын тула дүй дүршэлдөө һургаһан, тэрэ дүршэлөө залуу үетэндэ дамжуулан үгэхыень . захиһан шуу. Энээниие коммунист Д. Б. Сельверов хэзээдэшье мартахагүй.

Өө-моөгүй болотороо тошылдуулһан детальнуудаа үшөө дахин шалгаад, баруун таладань аятайханаар түхеэрэгшэ станогоо хара бүдөөр аршасагаажа байтарнь:

— Сайн байна-аа, Давид Будеевич! — гэжэ наһажаал болоһон хүн ара талаһаань гэнтэ дуугарба.

Эрьелдээд харахадань, нүхэр Гребенщиков урдаһаань үнөөхил хэбээрээ энеэбхилбэ. «Хорёод жэлэй саада тээ тон иимэ байгаа һэн. Мүнөөшье тиимэ зандаа. Дайнай дүлэн соогуур ябалсажа гараа. Гэбэшье залуу наһанайнгаа ульһые алдаагүй ябаһаниинь һайн гээшэ...»

— Аа, Федул Моисеевич гүт даа, сайн байна. Һонин һорьмой юуб?

— Һониншье гэжэ даа, юрэдөө. Харин үнөөхи социалис мүрысөөмнай юун болежо байнаб?

— Яһала урагшатайгаар ябана. Энээн тушаа залуушуултайгаа дахин хөөрэлдэбэб.

— Һайн гээшэ. Харин бидэ, үбгэд залуушуулһаа гээгдэхэгүй бэшэ гүбди даа! — гэжэ Федул Моисеевич миһэрэн һагад хэлэһэнэй удаа иигэжэ захиба: — Үнөөхи залуушуулаа мартангүй харалсажа, хэһэн ажалыень шалгажа, саг үргэлжэ аша туһатай зүбшэл заабари үгэжэ байгыш даа. Уула хабсагай урбуулха шадалтай хүбүүд ха юм.

Иимэ һанаамгай багшатай байһандаа Давид Будеевич үнэн зүрхэнһөө баясадаг. Хорёод жэлэй саана һэн. Алайрай аймагай Аляад нютагай нэгэ айлда борьбо дээрээ бордойжо боддоһон хүбүүн нэгэтэ эсэгэдээ иигэжэ хандаба:

— Би Улаан-Үдэ ахадаа ошожо, заводто хүдэлхөө орохом.

— Табихыень табина аабзаб. Теэд буруугай бэлшээриһээ холо ошожо үзөөгүй шамда найлахань баһа ямар юм. Үгы даа, буряад арад хэр угһаа мал үдхэхэ, таряа ургуулха хубитайгаар заяагдаһан юм. Малаа үдхэлсөөд, таряагаа ургуулалсаад ябаһаншни хүрөө бэшэ гү даа. Завод, фабрика гэгшэшни ородуудай эрхилхэ хэрэг гээшэ,— гэжэ Будии баабайнгаа хэлэһые һанахадаа энеэхэ, уярхашье ушартай болодог.

Кран бүтээлгын цех бултанһаань томо юм. Тиимэһээ социалис мүрысөөнэй шиидхэхы үүргые бэелүүлнэ бшуу. Тус цехэй хүдэлмэришэд шударгыгаар хүдэлжэ, харюусалга ехэтэй мүрысөөндэ илажа гарахые оролдоно гээшэ. Тиимэһээ Давид Будеевич сүлөөтэй сагтаа цехэйнгээ хүбүүдтэй хөөрэлдэжэ, бүтээһэн автокран бүхэнэйнгөө шанар шэнжэ тухайда мэдүүлжэ байдаг. Шүүд халта һарюугаар мүлигдэһэн деталь таарадаггүй бшуу. Хүдэлмэришэн бүхэн голодоһо гаргахагүй гэжэ оролдоно. Юуб гэхэдэ, манай Буряад орондо хэгдэһэн автокранүүд уужам дэлгэр Совет ороноймнай зүг бүхэндэ эльгээгдэхэһээ гадна, харин оронуудта абаашагдана бшуу.

Олоной һайшаалда хүртэһэн автокрануудые коммунист Д. Б. Сельверов, мүн тэрээндэ тон адлирхуу ажалша бэрхэ хүнүүд бүтээн гаргана ха юм.

М. ОСОДОЕВ.

БУРЯАДАЙ УРАН ЗУРААШАДАЙ I СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

...шаг Зэдын аймагай «Мир» ...хозой соёлой байшанда хүн зон ...сугларба. Нютагай аха заха ...хүгшэдһөө эхилээд, һур... ...үхибүүд хүрэтэрөө хуу ...хабэртэй. Һайндэртэ зорюу... ...баяр ёһололой үдэшэ... ...болохоёо байна бэшэ. Теэд ...хүнүүд олоор сугларaа гээ...

...шар юуб гэхэдэ, Буряадай ...зураашад, Ц. С. Сампило... ...нэрэмжэтэ уран зурагай му... ...колхоздо дүшэн зургаан ...бүтээл бэлэг болгожо барюу... ...Тэдэнээ соёлой байшангай ...уужам таһалга соо таатай ...үлгөөд, колхознигуудай ...суглархые хүлеэжэ бай... ...ха юм.

...Улаан-Үдэ ошожо, музей, те... ...үүдта орохо сүлөө сагшье за... ...байдаггүй бшуу. Тиимэ... ...уран зурагай галерейтэй бо... ...байһандаа хүхинэ, нээгдэ... ...хүлеэжэ ядана хаш.

— Иигээд лэ уран зурагай га... ...тэй болобо гээшэбди. Үнэн ...ргыгаар ажаллахаһаа гадна, ...зурагай нюусатай танилса... ...гоё һайханиие тайлбарилан ...хэрэгтэмнай энэ гайхам... ...бэлэг яахын аргагүй ту... ...байха. Буряадай соёлой ...истерствэдэ, мүн уран зураа... ...халуун баяр хүргөөд, эдэ ...дыетнай нюдэнэй сэсэгы ...гамнажа байхые найдуулна... ...Саашадаа холбоо барисаагаа ...гүй, манай иишэ ходо ...жа, Буряадай уран зураа... ...ажал хүдэлмэритэй танил... ...байхыетнай уринабди,— ...колхозой түрүүлэгшэ, СССР... Верховно Соведэй депутат ...Ю. Цыбикжаповай хэлэхэдэ, ...ташалга болобо.

...үлээрнь ажалай ветеран, ...ионер Б. Н. Тукеев, үнинэй ...ша С. Ц. Будаев, колхозой ...омой секретарь Ц. Ц. Суба... ...гэгшэд баясхалан хүргөөд, ...ай соёлой байдалда тус бэ... ...тон ехэ удха шанартай бай... ...онсо тэмдэглээ.

Буряадай АССР-эй соёлой министрэй орлогшо Г. П. Миронова, РСФСР-эй арадай уран зурааша А. И. Тимин, уран зурааша К. И. Сергеев гэгшэд үгэ хэлэжэ, уран зураашад болбол олоной хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададсажа, уран бүтээлнүүдээ арад зоной дунда олоор тараахые, тэдэнэйнгээ гол түлэб удхые тайлбарилан ойлгуулхые оролдоно гэжэ тэмдэглээд, саашадаа холбоо барисаатайгаар хүдэлхые найдуулба.

Удангүй улаан үнгэтэй лентэ хайшалагдажа, зурагай галерей нээгдэһэндэ тоологдобо.

Колхознигууд, һургуулиин үхибүүд түрүүшын таһалгада орожо, зураг бүхэнэй урда нилээд удаан зогсонхой, өөһэд хоорондоо шэбэр-һабир хөөрэлдэжэ байгаад хараха юм. Хужарлан харамаар зурагууд бии даа.

«Галуута-Нуурай нүүрһэшэд» гэжэ зураг нэгэ үбгэжөөлые ехэтэ һонирхуулба янзатай. Нилээд удаан хаража-хаража:

— Байза, энэ хэнэй зураһан зураг бэ? Хараха янзада, лаб лэ нүүрһэшэд хаш. Галуута-Нуур ошоходоо тэдэниие харагша һэм, заримантайнь хөөрэлдэһэн байхаб. Мухаа, уншал даа, — гэжэ аша хүбүүндээ хандаба.

— Уран зурааша М. П. Воробьёвой зураһан зураг,—гэжэ аша хүбүүниинь тоб байтар харюусаба.

— Ямар адляар зурадаг хүн гээшэб. Үнэхөөрөөшье уран гартай хүн байна,— гэжэ үбгэжөөл хэлээд, удаадахи зурагай ойро мүн баһа нилээд удаан зогсобо.

Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Р. С. Мэрдыгеевэй «Суута һаалишан Аржутовагай дүрэ» үбгэжөөлэй анхарал татаба. Дүшөөд онуудаар республика доторoo нилээд алдаршаһан һаалишанай дүрые гоёшоон харахадаа, «һүн далай урадхуулдаг» колхозойнгоо түрүү һаалишадые дурсан һанаа ёһотой. Тиимэ һаалишад Бургалтайда олон байха. Ахамад зурааша ‚Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Г. Е. Павловай зураһан «Эрдэмтэ С. П. Балдаевай» дүрэ тэрээндэ һайшаагдаба. Мэдээжэ фольклорист С. П. Балдаев аман зохёол суглуулжа ябахадаа, Бургалтай нютаг орожо, үбгэжөөлтэй хөөрэлдэһэн, онтохо, таабаринуудыень бэшэжэ абаһан лэ байха. Энэ зурагынь манай Улаан-Үдэдэ болоһон «Совет Алас-Дурна зүг» гэжэ уран һайханай выставкэдэ табигдаһан юм. Олондо мэдээжэ зурагай хүдөөгэй галерейдэ байхаар табигдаһаниинь тон ехэ удха шанартай аабза. Эрхим һайн зурагуудаа шэлэжэ, колхоздо бэлэглэһыень энэнь эли бодо гэршэлнэ бшуу.

Хүдөө ажахын темэдэ зорюулагдаһан зурагууд колхознигуудые илангаяа һонирхуулаа. Буряадай АССР-эй арадай уран зурааша А. А. Окладниковай «Залуушуул үбһэ хуряалгада», И. Х. Алтаевай «Фермэ дээрэ», Т. А. Рудиин «Борьёогой талада», М. З. Олейниковэй «Зэдэ гол» гэжэ бүтээлнүүдэй урда таряашад, малшад нилээд удаан бодолгото болон зогсоо.

Галерейдэ орогшодой анхаралые РСФСР-эй арадай уран зурааша Ц. С. Сампиловай «Луговод Жамбал Банзаракцаев», «Дээдэ-Онгостойдо» «Советскэ Союзай Геройн Жамбал Тулаевай нютагта» гэжэ мэдээжэ зурагуудые харамаар. Тэрэшэлэн К. И. Сергеев, Д.-Н. Дугаров, А. Н. Сахаровская, Е. И. Неволина, В. Я. Гончар, А. Р. Бритова, С. Ринчино болон бусадай уран бүтээлнүүд урма зориг бадаруулна.

Ажалша бэрхэ таряашад, малшад орой үдэшэ болотор гоё һайхантай танилсажа, сэдьхэлээ ханаһги гэр гэртээ тараа бэлэй. Иигэжэ хото, хүдөөгэй ажалшадай байдал дүтэрхы адли болоно.

О. ДАМБАЕВ,
И. СТАРИКОВ.

Эдэбхитэдэй һуралсал

Партиин райкомуудай политическэ гэгээрэлэй байшангуудай дэргэдэхи методическа соведүүдэй түрүүлэгшэнэрэй, ниитэ эдэбхитэдэй хүсөөр хүдэлдэг политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдые даагшанарай гурбан үдэрэй семинар болобо. КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшан энэ семинар зарлаа.

Методическа соведүүдэй түрүүлэгшэнэр, предприятинууд, зарим колхоз, совхозуудай партийна комитедүүдэй дэргэдэхи ниитын политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдые даагшанар семинарта хабаадалсаа.

КПСС-эй XXIV съездын табиһан гол шухала зорилгонуудаар эдэнэр лекцинүүдые шагнаһан, партийна һуралсалаар хэгдэһэн социологическа шэнжэлэлтын дүнгүүд, дүй дүршэл тухай хэлсэһэн байна.

Коммунистнуудай марксистско-ленинскэ һуралсал тухай КПСС-эй XXIV съездын табиһан зорилгонууд тушаа партиин обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангые даагша В. К. Тюрина үгэ хэлээ. Партиин XXIV съездын материалнууд соо социализмын марксистско ленинскэ экономическа, теори тухай, партиин ба совет гүрэнэй гадаадын политикын ажал ябуулга тухай КПСС-эй XXIV съездын тоосоон гэһэн асуудалнуудаар партиин обкомой лекторнууд С. П. Харитонов, А. С. Серебряков лекци уншаа.

Политическэ һуралсалда хабаадагшадай бэеэ даагаад һуралсаха тухай, методическа соведүүд болон политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдэй үүргэ тухай КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангай консультант И. А. Доровских үгэ хэлээ.

Удаань семинарта хабаадагшад политическэ гэгээрэлэй байшангай библиотекэдэ орожо хараһан, политическэ һуралсал эмхидхэдэг дүршэл тухайдаа хөөрэлдэһэн байна.

МАНАЙ КОРР.

АЙМАГАЙ ГАЗЕТЭНҮҮД МЭДЭЭСЭНЭ

БАРГАЖАН

Хоёр жэлэй соёлой добтолго соносхохо тухай республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые дүүргэлтэ болгон Баргажанай аймагта ямар хэмжээнэй абтажа байһан тухай **«Баргажанай үнэн»** газетэ һаяхан түрүү бэшэг соогоо заагаа.

Колхоз, совхозуудай түб тосхонуудые, мүн аймагай түб тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо, илангаяа таримал мододые һуулгажа шэмэглэхын тула тодорхой хэмжээнүүдые хараалха шухала гэжэ газетын түрүү бэшэг соо хэлэгдэнэ.

(«Баргажанай үнэн» газетэһээ).

СЭЛЭНГЭ

Сэлэнгын үрэ жэмэсэй питомник республикын үнинэй питомнигуудай нэгэн юм. Эндэхи 140 гектар газарта үрэ жэмэсэй, гоёолтын элдэб модод ургуулагдажа байдаг. Эндэ тарижа ургуулагдаһан модод республикын элдэб нютагуудта эльгээгдэжэ байдаг юм.

Үрэ жэмэс суглуулагдажа эхилһээр эндэ һара шахуу саг үнгэрөө. Августын һүүл багта эндэ хамта дээрээ 52 центнер жэмэс суглуулагдаа. Малина суглуулха даалгабари амжалтатайгаар дүүргэгдэбэ.

(«Улаан Сэлэнгэ» газетэһээ).

БЭШҮҮР

Аймагай Бодонгуудай совхозой 1-дэхи отделенидэ үбһэ хуряалга муу бэшээр ябуулагдана. Эндэ августын һүүл багта 6 мянга гаран центнер үбһэн хуряагдаа. Аяга гэжэ газарта 2738 центнер эрхим шанартай үбһэн хуряагдан абтаа. Эндэ пенсионер Цырендоржо Будаевич Дондубон луговодоор хүдэлдэг юм. Үнгэрэгшэ жэл совхоз соогоо чемпион болоһон юм. Энэ үбгэнэй ургуулһан 60 гектарай талмай дээрэһээ дунда зэргээр 45 центнер үбһэн хуряагдаа.

Чимит Батомункуев, Баир Дондубон, Цырендоржо Будажапов гэгшэдэй уһалагшадаар хүдэлһэн газарта мүн лэ бага бэшэ ургаса хуряана. Тэдээнэй участогуудһаа 20—25 центнер үбһэн хуряагдана.

(«Бичурский хлебороб» газетэһээ).

САЯАН

Хойто голой басаган Дулма Халхаева хара багаһаа механизатор болохо дуратай байһан юм.

8 жэлэй һургуули дүүргэһэнэйнгээ удаа Татауровай хоёр жэлэй училищида орожо һуралсаа. Дулма басаган энэ хабарһаа колесно трактор жолоодожо, практика гарана.

Мүнөө таряа хуряалгада өөрынгөө нүхэр Галя басагантай сугтаа хүдэлжэ байна.

Таряа хуряалгын дүүрэһэнэй һүүлээр басагад дахинаа училишидаа ошожо, олон мэргэжэлтэй механизатор гэһэн үнэмшэлгэ абаха юм.

(«Саяан» газетэһээ).

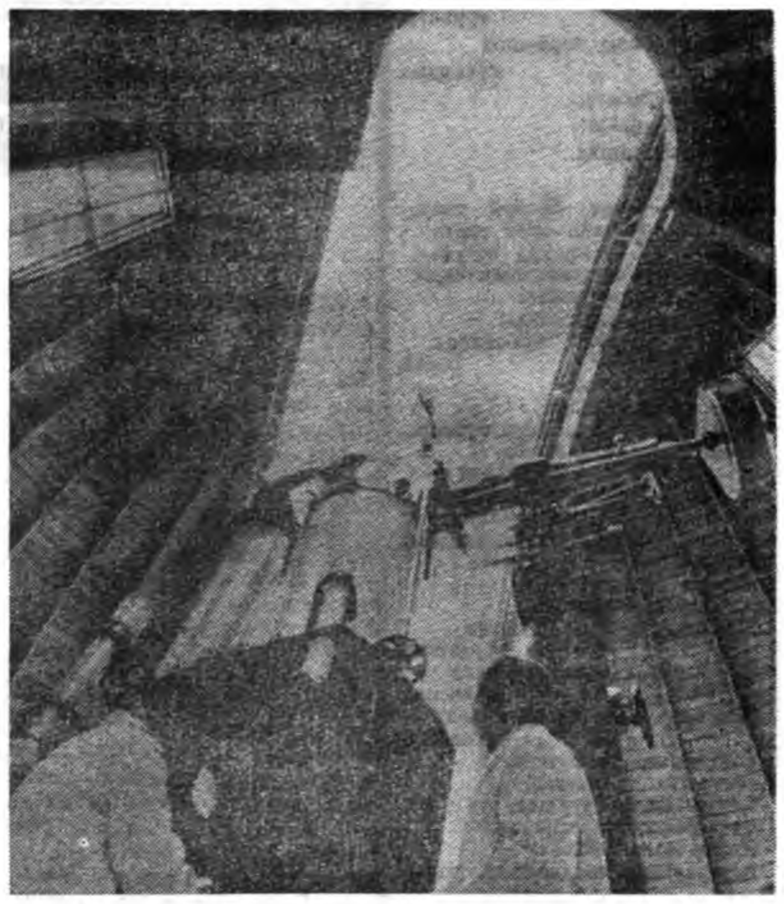

АБАСТУМАНСКА ОБСЕРВАТОРИДО.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: электрополяриметрэй тодхогдоһон 16 дюйм хэмжээнэй рефрактораар Һара болон бусад түбинүүдэй нюруугай физическэ шэнжэ шанарай шэнжэлгэ хэгдэнэ.

ТОСС-ай фотохронико.

ВАХШЫЕ НОМГОРУУЛАГШАД

...Элдэб зон — эрдэмтэд, туристнууд, журналистнууд болон мэргэжэлтэд иишэ ерэнэ. Тэдэнэй нэгэ зариман — ажал хэрэгээрээ, нүгөөдүүлынь юрэл һонирхожо аяншална. Зариманиинь ойро зуура байхаар, нүгөөдүүлынь — удаан саг соо ажаһуухаар ерэнэ. Үлэгшэдынь гидро-барилгашан гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэдэг. Ажаллахаяа үлөөшэд уданшьегүй ажаһуугшадай тоодо ородог. Зундаа бүгшэм халуун болодог Пулисангын хабшал хабсагайе «шулуун мэшээг» гэжэ нэрлэдэг юм. Тиигэбэшье тэдэ хабсагайнууд хүнүүдтэ үдэр бүри түригдэжэ, зэрлиг дошхон Вахш мүрэн номгоржо үргэлжэлһөөр.

Таджикистанай зайн галай наран болохо Дунда Азидахи эгээл ехэ электростанци баригдажа байна. Энэ электростанци жэл бүри арба нэгэн миллиард киловатт-часай тэнтэй, электрын хямда элшэ хүсэ үйлэдбэрилэн гаргаха. Энэнь республикын бүхы электростанцинуудай үнгэрэгшэ жэл арадай ажахыда үгэһэн элшэ хүсэнһөө гурба дахин ехэ болохо. Энэ элшэ хүсэн Урда Таджигта баригдажа байгаа үйлэдбэриин олон барилгануудые бүрин хангаха, станциин дэргэдэ тогтоогдохо водохранилищи хэдэн зуу мянган гектар газарые ундалуулха юм.

«Эгээл бэрхэшээлтэй газартань ажаллахабди» гэһэн шанга зорилго урдаа табиһан хүнүүд — проходчигууд, бетонщигууд, хабсагай өөдэ дүүлин гарагшад болон модошо дархашуул Нурегэй түүхэ зохёолсоно. Дээрэ дурсагдаһан үгэнүүдые хэншье дурдангүй, тиигэбэшье хада хабсагайн түнхин дабшаһан метр бүхэнһөөнь элеэр харагдана.

Хада хабсагай соогуур уһанай урдаха зам гаргажа байһан зоной дунда Донбассай Женя Степаненко бии. Энэ хүбүүн Нурек худар түрүүшүүлэй тоодо—жаран хоёр ондо ерэһэн юм. Шахтероор ажаллажа олоһон дүй дүршэлынь тэрээндэ туһалаа: проходчигой мэргэжэл шудалаад, бригадираар ажаллажа эхилһэн юм. Он жэлнүүд үнгэржэ, Степаненкын бригада барилга дээрэхи эгээл хүндэтэй бригадануудай нэгэн болонхой. Бригадын гэшүүн бүхэн хэдэн мэргэжэл шудалаа. Тэдэнэр үгөө һайнаар ойлголсон, эбтэй эетэйгээр хүдэлдэг, тиимэһээ ямаршье бэрхэшээл дабан гарахаар бэлэн.

Транспортын түрүүшын тоннель үе-үе хэмхэрэн унажа, дүрбэн жэлэй турша соо зобоогоо. Газарайнь хүрьһэнэй зөөлэн дээрэһээ тиимэ юумэ болоо бшуу. Тон болгоомжотойгоор ажаллаха шухала байба. Тоогоороо долоодохи мүнөөнэй тоннель мүн лэ хүнгэн тоннельнүүдэй нэгэн бэшэ юм. Оройдоол 208 метр газар түнхин малтаха шухала байгаа, гэбэшье метр бүхэндэнь тулгуури хэхэ хэрэгтэй, тиигээгүй һаа аюултай. Бэрхэшээлтэй сагай тохёолдоходо, бригадирай һүбэлгэн ухаанһаа багсаалан тухайлха шадабариһаань ехэ юумэн дулдыдадаг. Тиимэһээ проходчигууд Степаненкэдэ ехээр найдадаг. Юундэб гэхэдэ, бригадын гэшүүд нэгэншье дахин аюулда дайрагдаагүй.

Нурегэй ГЭС-эй 300 метр үндэр хаалтын һуурида түрүүшын бетониие бетонщигуудай бригадир Камол Хамсориев шудхаһан байна. Бригадада ажаллагшадай нилээд олониинь гидро-барилгатай түрүүшынхеэ эгээл эндэ танилсаа. Мүнөө Гани Бегов, Абдурахман Зияев, Хол Кабиров гэгшэдые танихаар бэшэ болонхой. Залуухан хүбүүд эндэ ерэһэн аад, бетонщигой орёо мэргэжэл шудалаад, мүнөө өөһэдөө залуушуулые һургана.

Вахшын оёрто мүнөө 150 мянга гаран кубометр бетон адхагдаад, тэрэнь хаалтын гол һууринь болохо юм. Энэ барилга угаа ехэ хэмжээтэй обоолмол түмэр-бетон болоод лэ дүүрэхэгүй. Досоонь олон тоото харгы, һудалнууд татагдаха. Эндэ бүхэли лаборатори байгуулагдаха, ГЭС-эй ашаглагдажа байха үедэнь тус хаалтые шалгаха үүргэтэй.

Бетонщигууд энэ хүдэлмэри хэжэ дүүргэө. Хаалтын барилга дээрэ хэгдэжэ байһан ажал үдэр бүри үргэдэнэ. Хаалтын гол хубинь — уһанай туйлай ехэ түрилтые дабаха барилга һаяар ашаглахын тула 12 миллион кубометр шахуу элһэ шорой хаалта худар адхаха шухала гэжэ мэргэжэлтэд тоолон гаргаа. Энээнэй хахадынь хэгдээд байна.

Станци барижа байһан хүнүүдэй тоодо мүноэ хоёрдохи Хамсориев — Камолой хүбүүн Каримкул бии болоо. Энэ хүбүүн хабсаргагшаар ажаллаха зуураа, үдэшэндөө гидро-барилгашадай техникумдэ һурана.

— Бидэнэрэй нилээд олон үхибүүд барилга дээрэ ажаллахаар ерэнэ,— гэжэ Камол хөөрэнэ. — Өөһэдтөө һайн халаан бэлдэхэ гээшэ аха нүхэдэй зорилго болоно. Ушар юуб гэхэдэ, Таджикистанда үшөө хэдэн гидроэлектростанци баригдаха байна.

...Нурегэй ГЭС-эй түмэр-бетон байшан утаашаа хоёр зуун метр, үндэрөөрөө 45 метр болохо юм. 240 мянган кубометр бетон шудхагдаха. Бетон шудхаха хүдэлмэриие бригадир Мухабат Шарифов эхилээ.

— Мүнөө эгээл хүшэр ажал дүүргэжэ байнабди,—гэжэ Мухабат хөөрэнэ. Зуу мянга гаран кубометр бетон шудхагдаад байна. Станциин агрегадуудые хабсаргажа эхилхын тула барилгын хүдэлмэри улам түргэдхэхэ шухала болоно.

1972 оной декабрь һарада станци элшэ хүсэ үгэжэ эхилхэ байха гэжэ барилгашад этигэнэ. Эдэнэр 1971 оной туршада хаалта барихын тула 4 миллион шахуу кубометр элһэ шорой адхаха, 120 мянган кубометр бетон, мүн түмэр-бетон дэбдихэһээ гадна, 12 мянган тонно металлоконструкци хабсаргаха юм. Хабсагайн «шулуун мэшээгтэ» хүнэй гараар бии болгогдоһон Совет зүүн зүгэй наранай яларха сагынь улам дүтэлжэ байна.

Леонид МАХКАМОВ.
(АПН).

Владимир ПЕТОНОВ

ХИТАЛЫК ШУБУУНАЙ ОСУУХАЙ

Яхадай эрдэмтэ
Г. Г. Окороковто

Холын холоһоо,
Зүүн оронһоо
Хүйтэн Яхадта
харин буухадаа,
хиталык шубуухай*
хатардаг осуухай**
Уряанхай Сахаладаа ***
уряалтай сахалид даа.
Хуряанхай далияа
Хөөбэлзэн халяад,
Наранай элшэдэ
Наадан «бэлшэнэ» —
нютагаа мэндэшэлнэ.
Нютагаа ерэһэндээ
Наарщаажа элнхэдээд,
огторгойдо ялалзаһаар,
омогтой хашхаралдаһаар.
үндэгөө дарахаяа —
Үриеэ гаргахаяа
Үгы болодог аляа.
Хиталык шубуухай
Харахань ташуухай.

НАРА ЗҮБ

Нарай наһанай үе хирэ —
наадажа,
сэнгэжэ ябаһанай үе тэрэ...
Наадахаяа болин дуудуулаад
абадаа,
хүтэлүүлээд ерээ һэм тинхэдэ
ахадаа.
«Зай, хүбүүн, айлшалаад ерэе.
Заабол нагасанараа мэдэхэ
хэрэгтэй.
Эрэ хүнүүд хадаа
урагаа эрьее»,—
энхэрэн эльбэн нигэжэ
хэлэлэй.
Хула мориной һог-һог дугшаан
дор
Һула бэетэйхэн
би дугтарагдаа һэм.
Арбаа тэргын харгы наншахада,
Уур нюдүүр юрэдөө һанагдаха.
Эрье харгын зурлаа
барагдашаба:
Яндан нэгэ тээрмэ харагдашаба,
Харгын—бүһын горьёдол
яларба,
хүүргын
бүүргэтэй
мүргэлдөөд задарба.
Тээрмын газаа-моридой
турьяан.
Тарган солир хорёошод
хусалдаа.
Талха татаашад.
Гурилай урьяан.
Тамхи татаашад.
Унин утаан.
Хулаяа сэргэдэ баабай уяад,
хүтэлөөд намаяа ороо гэртэ.
Түбһэн зүһэн амитад шууяад,
түмэн хүүрэй шашаляан эндэ.
— Оо, Хэрэстнинхэ!
Нүхэрзөөн, мэндэмоор! —
охорхон нэгэнэй һарбайхада
гараа,
баабайм тоомтой,
энеэбхилэн татаад:
—Байза, хүлеэ... Нара зүбөөр...
Тэндэхин энеэлдэшэбэ.
Эрэшүүлэй мэндэшэлсээн —
тэбхэр ээмүүдээ таталсаан,
түлхилсөөн,
талын бухануудтал хүлзэлдөөн,
таталдаан,
тамхяа татажа,
гааһаяа андалдаан.
Тинхэһээ хойшо абынгаа
һургаалые
Тархидаа шангаар шаагаад
ябагшаб.
Хэншье байг, юуншье байг —
хамаагүй:
хэнтэгшье, зүрюушье,
сэсэншье, тэнэгшье,
элүүршье, һогтуушье,
ахамадшье, үхэмэршье,
ноёншье, нохойшье, —
нара зүбөөр мэндэеэл залагшаб.

ТЭМЭЭНЭЙ ДОМОГ

Алтан тэмээн нэгэтэ
ама сагаан хулганатай
арсалдаба-боосолдобо.
Уулын саанаһаа хэмнай
улаан наранай мандахые
Урид обёорхоб гэлдэжэ,
угаа ехээр тоосолдобо:
«Улаан наранай гарахые
урид хараашамнай юрэдөө
уртижа, жэлдэ орохол».
Гэнэн атан тэмээн
гонойжо, согнойжо мүнөө
урдаһаа наран гараха гэжэ
урагшаа хараад хэбтэлэйл.
Бүхэн дээрэнь гараад,
баахан хулгана эрьесэнэ.
Үүрэй сайхын урдахана
үдхэн харанхы тунаба.
Үнэгэнэй хараан маряажа,
Үлгэн дэлхэй хушаба.
Үхэрэй унтаанай хирэ
Үргэһэ нойроор ерэбэ.
Хулгана-хойшоо хараатай,
Хултагашан байһаар гэнтэ
Хярын саанаһаа сагаархы
Хараһаар хашхараа табиба.
Ангир наранай мандахые,
алтан туяагаа сасахые
эртүүр тэрэ ажаглаад,
«Үү, наран!» —гээд нүхэ руу
үтэр түргэн орошолой.
Арбан хоёр жэлдэ
аажам тэмээн багтаашьегүй
һаа,
арбан хоёр һүбэлгэтэнэй
арбан хоёр шэнжыень
атан тэмээн абалай.
Арбан хоёр янзань
атан тэмээндэ багталай.
1. Хулгана нюдэтэй,
2. Үхэр гэдэһэтэй,
3. Бар табгайтай,
4. Туулай хамартай,
5. Луу бэетэй,
6. Могой һүүлтэй,
7. Морин зогдортой,
8. Хонин ноохотой,
9. Мэчин бүгсэтэй,
10. Тахяа сомсогтой,
11. Нохой дуутай,
12. Гахай һоёотой бололойл.

*) *хиталык-стерха номин хүхэ сахали.* **) *осуухай-агаарта эрьелдэн наадалга, шубуунай хатар.* ***) *Сахала—Яхад орон.*

Спорт

УТА ЗАМАЙ УРИЛДААН

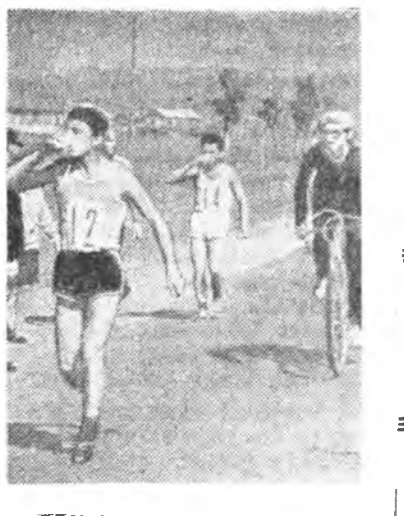

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр наратай дулаан боложо, хотын үйлсөөр зон олон байба. Энэ үдэр республикын спортын бүлгэмүүдэй зүрхэтэй спортсменүүд марафоной урилдаанай 42 километр 195 сантиметрэй зайда Советүүдэй талмай дээрэһээ гүйлдэхэ болоһон байгаа. Эндэ суглараrгшадай дунда «Урожай», «Спартак», «Труд» бүлгэмүүдэй, ЛВРЗ-гэй спортын клубай спортсменүүд олоороо сугларaa. Үдэрэй 11 час 30 минутада мүрысөөн эхилжэ, шамбай хурдан, солбон спортсменүүд Хяагта руу ошоһон асфальт харгыгаар урилдаһаар хараа далда ороно.

Утын ута зайда урилдагшадай дунда хэдэн жэлэй туршада хоорондоо ана-мана туласалдажа ябадаг Федор Капустин, Алексей Михалев, Назар Андреев, Рафис Якупов, Валерий Дарбаков болон бусад мүн лэ энэ жэлэй урилдаанда хабаадалсаба. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ зай 2 час 24 минута 57 секунда соо гаталагдажа, дамжуулгын кубок «Забайкалец» клубай командада барюулагдаһан байгаа. 42 километр 195 сантиметрэй энэ зайе СССР-эй спортын мастер Владимир Цыренов бусадһаа түрүүлэн гаталжа, командаяа түрүү һуурида гаргаһан юм. Харин энэ жэлэй мүрысөөндэ Владимир Цыренов хабаадалсаагүй. Ушарынь гэхэдэ, тэрэ оронойнгоо ехэ мүрысөөндэ хабаадалсажа ябаһаар хүлөө гэмтэһэн байна. Тиибэшье һаань, эрхим нүхэртөө хүрэжэ урилдамаар зүрхэтэй, солбон хурдан спортсменүүд манай хотын спортын бүлгэмүүдтэ олон байһаниинь һайшаамаар. Эндэ «Урожай», «Труд» бүлгэмүүдэй, Улаан-Үдын Ленинэй ордено локомотив-вагон заһабарилгын заводой спортын клубай хурдан солбон спортсменүүд түрүүшын километрһээ урилдагшадаа толгойлжо оробо.

Арбан табадахи километр. Урилдажа ябаһан спортсменүүд эндэ ябууд дундаа ундаа харяагаад лэ, гүйдэлөө саашань үргэлжэлүүлбэ. Энэ зайда эгээн түрүүлэн «Урожай» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Алексей Михалев хүрэжэ ерээ. Сагынь 50 минута 32 секунда. Тэрэнэй удаа Якупов, Капустин, Дарбаков, Чебунин гэгшэд ерэбэ. Эдэнэр эрхимлэгшэһээ нэгэ-хоёр минутаар гээгдэжэ ябаһан. Ундаа харяаһан эдэнэр саашаа урилдажа ороходоо, бага зэргэ хүнгэн боложо, гүйдэлөө бүри хурдадхажа оробо. Үнгэрэгшэ жэлдэ Владимир Цыренов 15 километрэй зайе 46 минута 25 секунда соо гаталһан байгаа. Урилдаанай зайн тэн — 21-дэхи километрһээ спортсменүүд гэдэргээ эрьежэ гүйхэ зэргэтэй. Тиимэһээ спортсмен бүхэн өөрынгөө хүсэ шадал гамтайханаар гаргашалхые оролдоно.

21-дэхи километр. Урилдаандаа эсэд гээд ябаһан спортсменүүд булта хүлэршэнхэй, зариманиинь ябууд дундаа полотенци абажа, хүлһөө аршана, уһашье уугаад туршана. Урилдаанай тэн — 21-дэхи километрэй зурлаада эгээн түрүүлэн Михалев Андреев хоёр адли тоонюй хүрэжэ, хоорондоо урилдаһаар һөөргөө тэхэрибэ. Сагынь нэгэ час 12 минута 40 секунда. Эдэнэрһээ хоёрхон минутаар Якупов, Капустин, Дарбаков гэгшэд хожомдонхой, урилдаанайнгаа тэн хахадые дабаба.

— Эрхимлэгшэһээ зургаан минута гээгдэжэ ябанат,— гээд мүрысөөнэй судьягай тэн хахадаа гаталжа ябаһан долоодохи хүн Бадмаевта хэлэхэдэнь:

— Харгы ута, хүсэхые оролдохо бэшэ гүб? — гэжэ тэрэ харюусаад, уһанһаа дары ама хүрөөд лэ саашаа яраба.

Аяма халуун үдэр һэн тула; урилдаанда ябаһан спортсменүүдэй халуудаха гээшэнь аргагүй. Нүхэдэйнгөө хойноһоо велосипедээр ябаһан нүгөөдүүлынь хүйтэн уһа, полотенци хажуу талададаа ганзагаланхай юумэд гүйлгэлдэнэ.

Гэдэргээ бусажа ябаһан спортсменүүд сооһоо Михалев, Капустин, Дарбаков, Андреев гэгшэд бусадһаа түрүүлэнхэй, харгын голоор урилдажа ябана. Хэдэхэн минутын үнгэрөөд байхада, эдэ дүрбэнэй хоёрынь 46-дахи километрэй зурлаа гаталхатайгаа зэргэ ана-мана тулалдаһаар нүгөөдэ хоёроо аяар хойно гээжэрхибэ. Эндэ «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Федор Капустин Михалевой урда гаранхай, Сэлэнгэ мүрэнэй хүүргэ тээшэ түргэн гэшхэлжэ ябаа бэлэй. Зүгөөр бага зэргэ хожомдоһон Михалев виадук (түмэр зам дээгүүр гараһан хүүргэ) хүрэхынгөө тэндэ бүри шамдажа, Капустинаа хүсэһөөр хүсөөд лэ, урдань гарашаба. Тиигэжэ 42 километр 195 сантиметрэй зай Алексей Михалев 2 час 35 минута 11 секунда соо гаталжа, түрүү һуури эзэлбэ. Фиништэ ерэһэн хоёрдохи хүн Капустин эрхимлэгшэһээ хоёр минута 30 секундаар гээгдэһэн байна. Гурбадахи, дүрбэдэхи һуури «Урожай» бүлгэмэй Валерий Дарбаков, ЛВРЗ-гэй спортын клубай түлөөлэгшэ Бадмаев гэгшэд хүрэжэ ерэнэ. Марафоной урилдаан гадэг иимэ ута зайда түрүү һуури буляалдажа эхилһэн Якупов, Чебунин, Глазков гэгшэд замай холые тэсэнгүй мүрысөөнһөө гараһан байна.

Командын дүн гаргахада, «Урожай» бүлгэмэй спортсменүүд һайн саг харуулжа, республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура болон спортын комитедэй дамжуулгын кубок грамотатайгаар абаба.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Урилдагшадай нэгэн Дмитрий Пантелеев 21-дэхи километрһээ гэдэргээ эрьежэ ябана. 2. Спортсменүүд Леонид Кобелев, Иван Аненков гэгшэд.

АВТОРАЙ фото.

„АЛТАН НАМАР“ ЭХИЛЭ...

Сентябрь һарын һэрюу ороһон, тарянай хуряа... жа, шэниисын урасхалай урдажа эхилһэн, хүбшэ ... гада жэмэс, һархяагай эдеэшэһэн, болбосорһон, сэл... гоон набша намаагай алтан шара үнгөөр будагдах... дүтэлһэн сагта «Алтан намар» гэһэн номой заншал... һайндэр Шэтэ хотодо жэл бүхэндэ эхилдэг юм. ... һайндэртэ Шэтын болон хүршэ областьнуудай уран... хёолшод, айлшад хабаадалсажа, номой ехэ худалд... болодог юм.

Мүнөө заншалта «Алтан намар» эхилбэ. Энэ һай... дэртэ Москвагай уран зохёолшо, Ленинэй шангай ... уреат С. С. Смирнов ерээ. Уран зохёолшод Шэтэ хот... ажалшадтай уулзалгануудые хэжэ эхилээ.

Манай республикаһаа энэ һайндэртэ залуу по... Мэлс Самбуев хабаадалсана.

Манай корр.

ЭЛДЭБ ҺОНИН

УРАГШАТАЙ ҺУРАГША

Эдир археологуудай кружогто хабаадалсадаг эдэбхитэй һурагша Франк Нойман ехэ золтой хүбүүн байба. Юуб гэхэдэ, Альтенбург (ГДР) шадар тэрэ эртэ урда сагай хүүр олоо. Мэргэжэлтэдэй тодорхойлһоной ёһоор, тэрэ хуурсаг 4 мянган жэлэй саада тээ хадагалагдаһан янзатай. Хуурсаг малтажа абахада, шэмэглэгдэһэн долоон амһарта, элдэб зэр зэмсэг, шулуун хоёр һүхэ, 16 сантиметр утатай шулуун хутага гэхэ мэтэ олдоһон байна.

ҺОНИРХОЛТОЙ МҮРЫСӨӨН

Югославиин Мостар хотодо үнгэргэгдэдэг заншалта юрэ бусын мүрысөөндэ кинооператор Эмир Балич 10-дахяа түрүүлбэ. Тэрэ город соохи эгээл үндэр хүүргэ дээрэһээ тон түргэн урасхалтай, булингиртай аад, хүйтэн уһатай Неретвэ мүрэн руу һүрэхэдөө, бусадһаа шалгараһан байна.

Зүрхэтэйшүүлэй тус искусствада мостарцууд бишыханһаа һурадаг. Городой эгээл набтархан хүүргэһээ эхилээд, тэдэнэр эгээл үндэрөөрнь дууһадаг. Эгээл үндэрынь 30 метр болоно. Мостар хотодо элдэб үедэ ажаһуугшад Неретвэ руу һүрэлгөөр хододоо өөһэдын чемпионуудтай байһан. Энэ мүрысөөндэ хабаадалсагшадай тоо жэлһээ жэлдэ олошорно, хэдэн мянган хүн тэрэни... нирхон харана. Шуран ... зүрхэтэй хүнэй нэрэ зэргэ... тэхын түлөө энэ жэлэй мүр... дэ 30 мянган хүн хаба... Эмир Балич хараасгайн ... бусадһаа түридлаһан байна.

Белград.

ҮЗЭГДӨӨГҮЙ АМИТАН

Загаһа баридаг «Камп... ру» судна дээрэ ябаһан ... гаһашад далайда үзэгдөөгүй... тые хараһан тухайгаа ... Тэдэнэрэй тэмдэглэһэнэй ... тэрэ юрэ бусын амитан ... шэнги бэлтэгэр нюдэтэй. ... дээрэ 1,5 метр гараад бай... хинь бегемодой тархидаа ... хуу. Юрэ бусын амитан ... лиин 28-най үдэ багта Ли... гэжэ хахад аралһаа (Ново... ди) зүүн-урда 40-өөд ... зайда үзэгдөө. Номгон ... гүнзэгынь энэ райондо ... метр гэжэ загаһашад тусх... гэр соогоо тэмдэглэһэн ба...

Командын гэшүүнэй хэл... ёһоор, үзэгдөөгүй энэ ам... судныһ 30 метр дүтэлөөд ... тэрэ уһа руугаа орошоо.

Новозеландска долоон ... мэдээсэл соо һая иимэ һон... шагдаһан байна: Литтелт... хахад арал дээрэхи ... Крайсчерч город шадар ... гүй амитанай мүр үзэгдөө.

(ТАСС)

Арабуудай Сириин Республикада Евфрат мүрэнэй эрьедэ Советскэ Союзай туһаламжатайгаар мантан томо гидроэлектростанци бодхоогдожо байна. Энэ хадаа Дүтын Зүүн зүгтэхи тон томо ГЭС-үүдэй нэгэн болохо юм. Тэрэнэй ашаглалгада оруулагдахада, орон дотор электрын элшэ хүсэ гаргалга 3 дахин дээшэлжэ, ороной национальна доход 700 миллион фунт нэмэхэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ГЭС-эй барилга үдэшэндөө.

ТАСС-ай фотохронико.

ХИЛЫН Саанаһаа РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

ЕВРОПОДОХИ АМГАЛАН БАЙДАЛАЙ АША ТУҺАДА

ВАРШАВА. (ТАСС). ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ П. Ярошевич бүхы Польшын ургасын һайндэрэй найр дээрэ Опол хотодо сентябриин 5-да үгэ хэлээ.

Баруун Берлиндэ хабаатай асуудалнуудаар дүрбэн талын хэлсээндэ гар табилга политическэ шухала удха шанартай ябуулга болоно. Энэ хэлсээн Европодохи аюулгүй байдалай, эб найрамдалай хэрэгтэ ехэ удха шанартай. Тиимэһээ ПНР-эй правительство тус хэлсээе хананггяар һайшаан дэмжэнэ гэбэ.

Иимэ бэрхэтэй асуудалаар дүрбэн гүрэнэй үгэеэ ойлголсоһон ушар Европодохи аюулгүй байдалда, харилсаа холбооондо хабаатай хойшолуулашагүй асуудалнуудые хэлсээн хөөрэлдөөнүүдэй үндэһөөр, амгалан ёһоор шиидхэжэ болохо байһые элирхэйлнэ. Энэ хадаа Советскэ Союзай эб найрамдалта, бүтэмжэтэй политикын үшөө нэгэ гэршэ болоно. Баруун Берлин тушаа хэлсээн ФРГ-тэй СССР-эй ба Польшын баталһан договорнуудтай хамта, Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй Будапештын хандалга дотор найруулагдаһан дурадхалнуудтай зохилдуулагдан, аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар нийтэ Европын зүблөө зарлаха арга боломжо олгоно гэжэ П. Ярошевич тэмдэглэбэ.

СОФИ. (ТАСС). Баруун Берлин тушаа дүрбэн талын хэлсээндэ гар табигдаһан үдэр Европын түүхэдэ дурасхаалта мүр сараа үлөөхэ байха. Европын түбтэ түгшүүрил ба хёморооной тохёолдожо магад, эгээн аюултай гуламтануудай нэгые усадхахын тула шухала нүхэсэлнүүд бии болгогдобо. Энэ хадаа Советскэ Союзай, ГДР-эй ба бусад социалис оронуудай эб найрамдалта политикын ехэ илалта болоно. Гүрэнүүдэй хоорондын харилсаандахи түгшүүрилтэ байдал зайсуулха дурагүйшүүлшье эб найрамдал бэхижүүлгын хараа бодол хүтэлбэри болгодог Советскэ Союзай шиидхэхы үүргэтэй байһые мүнөө арсанагүй гэжэ «Работническо дело» газетэ бэшэнэ.

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Баруун Берлиндэ хабаатай асуудалнуудаар дүрбэн талын хэлсээндэ гар табигдаһаниинь уласхоорондын амгалан тайбан, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ шухала хубита нэмэри болохо байха гээд Монголой олониитэ ба хэблэл һайшаан тэмдэглэнэ гэжэ МОНЦАМЭ агентство мэдээсэбэ.

Хэлсээнэй текст МНРН-гэй ЦК-гай, Монголой правительствын ортан — «Үнэн» газетэдэ сүм тунхаглагдаһан, Улаан-Баатарай радиогоор дамжуулагдаһан байна. Энэ хэлсээн «Европодо амгалан ба аюулгүй байдал бэхижүүлхэ шэнэ алхам болоно гэжэ «Үнэн» тэмдэглэнэ.

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Румыниин олониитэ Баруун Берлин тушаа асуудалаар дүрбэн талын хэлсээнэй түйлатдаһые һайшаан дэмжэнэ гэжэ «Стягул Рошу» газетэ сентябриин 6-да бэшээ. Энэ хэлсээн дэлхэйн хоёрдохи дайнай хойшолонтуудые усадхалгада туһа дүхэм болохо, Европо түбидэхи политическэ оршон байдал заһаруулгын зам сэбэрлэхэ байха гэжэ тэндэнь хэлэгдэнэ.

БЕЛГРАД. (ТАСС). Баруун Берлин тушаа дүрбэн талын хэлсээнэй баталагдаһые ехэ амжалта мүн гэжэ бүхы дэлхэй һайшаан дэмжэнэ. Европын политикын бүхы асуудалнуудаар үгэеэ ойлголсохо арга боломжо бии болохонь гээшэ гэжэ Загребэй «Виесник» газетэ бэшэнэ. Советскэ Союзтай, Польшотой ФРГ-гэй хэһэн договорнуудые эсэслэн баталалга — Европодо амгалан байдал хангахаар бата үндэһэ һуури болохо байха гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. Гэхэтэй хамта, Европодохи аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо хангалгын асуудалнуудаар нийтэ Европын зүблөө зарлаха арга боломжо ехэ бололсоно.

Эб найрамдал хамгаалхын тулада

ПРАГА. (ТАСС). Эб найрамдал хамгаалха зорилгоор ороной городууд болон хүдөө тосхонуудта үнгэргэтдэжэ байгаа заншалта ябуулгануудта Чехословакиин хэдэн арбаад мянган ажалшад хабаадана. Энэнь мүнөө жэл КПЧ-гэй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаа.

ЧССР-эй Федеральна правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Ф. Гамоуз Бенешовско районой ажалшадай митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, нигэжэ онсолон тэмдэглэбэ: орон доторхи ажабайдалай бүхы шиидхэхы һалбаринуудта оршон байдал заһаруулагдаа. Чехословаки СССР-тэй, бусад социалис оронуудтай нягта холбоо барисаа ханган, гүрэнүүдэй эб этэй байлгын, арадуудай аюулгүй байдал, эб найрамдал хамгаалха ленинскэ гол ёһонуудые бодото дээрэнь сэхэ шууд бэелүүлжэ байна.

ИНДОХИТАДАЙ ФРОНТНУУД ДЭЭРЭ

ХАНОЙ. (ТАСС). Сүлөөлтэ гэжэ хэблэлэй агентствын мэдээсэлнүүдһээ харахада, Урда Вьетнамые сүлөөлхэ арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд Куангнам провинциин Тхангбинь уездэ августын 25, 26-най үеэр дайсанай сэрэгэй 22 машиные һамна сохиһон, 3 вертолёт буудажа унагааһан байна. Урда Вьетнамай патриодууд Донгхайн районд августын 29-нэй үдэр американо-сайгон сэрэгүүдэй 63 солдадые хүлһөөнь буулгаа, американ 2 вертолёт буудажа унагаагаа.

Каосан Патет-Лао агентствын дамжуулһанай ёһоор, Лаосой арадай сүлөөрэлгын армиин сэрэг... стын 27, 28-най үеэр болоһо... даануудай эсэстэ Сиенгкуа... винци дотор дайсанай 300 ... солдадуудые үгы хэһэн, ... зэбсэг ба дайшалхы техника ... абаһан байна.

Кхмерэй информационно ... вын мэдээнүүдэй ёһоор, Кх... сүлөөлхэ национальна зэбсэ... сэнүүдэй сэрэгшэд Тукмиет... ондо Пномпениин армиин 200 ... солдат ба офицернүүдые ... ехэ олон буу зэбсэгүүдые ... абаа.

ВЫСТАВКЭ НЭЭГДЭЭ

ЖЕНЕВЭ. (ТАСС). Атомай хүсэ амгалан хэрэгтэ ашаглаха зорилготой ООН-ой уласхоорондын IV конференциин шиидхэбэриин үндэһөөр эмхидхэгдэһэн «Атомые хүгжэлтын хэрэгтэ ашаглаха» гэһэн выставкэ Женевэдэ нээгдэбэ. Эндэ 19 ороной, тэрэ тоодо СССР-эй, США-гай, Франциин, Англиин, Японой атомай эрдэм, техникын түйлалта... руулагдана.

«Атом газар дээрэ, агаар ба ... буулин соо — мүнөө ба ер... хүн түрэлтэнэй аша туһада ... хэ» гэһэн уряа доро Совет ... он нээгдэнхэй. Иротонуудые ... дэг Серпуховтохи асари том... һон түхеэрэлгын модель, ... электростанцинуудай ба терм... түхеэрэлгэнүүдэй македүүд ... лэн арадай ажахыда хэр... олон тоото электронно при... харагшадай анхарал тата...

САЛЬВАДОР АЛЬЕНДЕ ҮГЭ ХЭЛЭБЭ

САНТЬЯГО. ТАСС-ай корреспондент Р. Князев иигэжэ дамжуулба: Эквадор, Колумби ба Перугээр аяншалаад, Сантьягодаа бусажа ерэһэн, республикын президент Сальвадор Альендее Чилиин ниислэлэй уладзон ехэ баяртайгаар угтаба. Хэдэн мянгаад хүнүүд Сальвадор Альендее амаршалаа. Чилиин президент һүүлээрнь ниислэлэй ажалшадай митинг дээрэ ехэ үгэ хэлэбэ. Президентые һунгаха үедэ арад зоной түүхэтэ илалта түйлаһаар нэгэ жэлэй ойн сентябриин 5-да гүйсэһэн тухай һануулан дурдаба. Хүтэлбэрилдэг правительствамни һунгалтын урда тээ хараалһан программаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна гэжэ президент онсолон тэмдэглээ.

Чилидэхи революционно хубилалтануд хилын саана ехэ һонирхол үүсхэнэ. Хуулиин, эрхэ сүлөөгэй ба зүб хараа бодолой хэм соо Чилиин правительствын, арад зоной революционно шэнэдхэлтэнүүдые хэжэ шадаха байһанда Латиин Америкын ба бусад оронуудай арадууд этигэнэ гэжэ президент тэмдэглэбэ.

Эквадор, Колумби ба Перугээр аяншалһанайнгаа дүнгүүд тухай хэлэхэ зуураа, арадуудай өөһэдынгөө байдал өөһэдөө тодорхойлхо эрхэ, тэрэшэлэн бусад гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархахагүй гэдэг гол ёһонууд тухай аяншалтын үедэ онсолон дурдагдаа гэжэ С. Альенде мэдүүлбэ.

ТАРЯАШАДЫЕ ХАМГААЛНА

РАВАЛПИНДИ. (ТАСС). Пакистанай Арадай партиин зүүнэй тала баридаг ударидагшадай нэгэн, Пакистанай национальна ассамблейн гэшүүн Рана помещигүүдэй газарые таряашад-арендаторнуудай буляан абалгын хүдэлөөндэ хабаадаһанай түлөө баригдажа хаагдаһан, Пакистанай зүүн-хойто хилэ шадарай провинциин таряашад ба тэдэнэй удамаршадые түрмэнүүдһээ дары сүлөөлхэ эрилтэ табиба.

«Морнинг Таймс» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, буһалгаануудай болоһон районуудта 100 гаран таряашад алагдаһан байна гэжэ Рана мэдүүлээ. Хэдэн мянгаад таряашад баригдажа тушаагдаһан ба түрмэнүүдтэ хаагдаһан байна.

Пакистанда амнисти соносхогдоо

РАВАЛПИНДИ. (ТАСС). Пакистанай президент генерал Яхь Хан Зүүн Пакистандахи дотоодын политическэ буһалгаануудта хабаадагшадта амнисти олгохо гэжэ соносхобо. Амнисти соносхолго политическэ зүришэлдөөнүүдэй үеэр зугадажа гараһан бүхы хүнүүдэй орондоо бусаха ябадалдань туһа хүргэхэ гэһэн найдабари коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). АП агентство Пакистанда соносхогдоһон амнисти тушаа иигэжэ мэдээсэбэ: Депутадайнгаа мандадуудһаа хаһагдаһан гү, али сүүдлэгдэхэ болоһон хүнүүдтэ, Арадай лиги гэжэ партиһаа һунгагдаһан депутадуудта энэ амнисти хабаадахагүй. Хилын саана зугадажа гараһан гү, али нюуса байдалда байһан сэрэгүүдэй ба сэрэгэй түхэлтэй эмхинүүдэй түлөөлэгшэдтэ түрүүшын эллжээндэ хабаадаха.

Республикын шэнэ ...

КАИР. (ТАСС). Арабуудай ... мэл Республика саашадаа ... Араб Республика гэжэ ... болохонь. Гадаадын хэрэгүүд... нистр энээн тухайда өөрын... сольствонуудаар ба түлөөлэ... хинүүдээр дамжуулан, ... дипломатическа харилсаатай ... нуудта, Нэгэдэмэл Нацинууд... низацида дуулгаба.

Хуурмаг һунгалта...

ВАШИНГТОН. (ТАСС). ... нуудаар аяншалжа ябаһан ... бусаһан сенатор Эдлай ... воскресениин үдэр үгэ ... Урда Вьетнамдахи һунгал... магаар үнгэргэгдэһые ха... Тхиеу гэгшын правительств... са түсэбүүдэй ба заабари... буулгабаринуудтайнь Стивен... гондо танилсаһан байна. ... үедэ илалта туйлахын тула ... хы аргануудые — эдилгэ ... наха, айлгаха мэтые хэрэгл... хала гэжэ тэдэ документнүүд ... заагданхай юм ха.

ЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА. МОСКВА ХАРУУЛНА:

14.00 — орон доторхи һонин. 14.05 — үхибүүдтэ зорюулагдаһан мультфильмүүд. 14.20 — «Костёр» гэһэн пионернүүдэй телевизионно суглуулбари. 14.55— «Книжная лавка» гэһэн дамжуулга. 15.25 — «Гранатовый браслет» гэһэн уран һайханай фильм. 16.55 — «Хүгжэмтэ календарь» гэһэн дамжуулга. 17.55 — «Наука — хүдөө нютагуудта» гэһэн дамжуулга. 18.25 — «Советский спорт» газетын шанда хүртэхын түлөө хоккей наадалгаар эхилһэн уласхоорондын мүрысөөнэй түгэсхэлэй наадан дамжуулагдаха. 19.50 — «Вся королевская рать» гэһэн олон серитэй уран һайханай телевизионно фильмын нэгэдэхи серинь дамжуулагдаха:

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 21.00 — телепанорама. 21.20 — «Фото-71» гэһэн дамжуулга. 22.00 — «Степень риска» гэһэн уран һайханай фильм.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА: 15.00 — «Красные альпинисты» гэһэн ГДР-эй уран һайханай телевизионно фильм.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Газета ба журнал—айл бүхэндэ» гэһэн түрүү бэшэг. Шалгалтын бригадын материал. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Шадамар бэрхэ малшад» гэһэн О. Березовой корреспонденци. Түрэл орон доторнай. «Шефскэ туһаламжа улам һайжаруулха» гэжэ М. Токаревой статья.

Гурбадахи хуудаһанда: АПН-эй материалнууд. Хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Спортын һоник» гэжэ ниитэ гаршаг доро информацинууд. Соносхол.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-5... приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря—66-7... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-... 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности ... строительства—61-35, советского строительства и быта—... культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машин... бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-00455 Заказ № ...